

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectionarius de tempore - Cod. Aug. perg. 13

[Reichenau ?], [13. Jh.]

Dominica I. mensis Septembris. Incipit prologus beati Ieronimi presbyteri in librum lob. lectio I. Incipit liber lob [= lob 1,1-10,3]. Dominica II. mensis Septembris [= lob 11,1-19,14. 20,1-29]. ...

[urn:nbn:de:bsz:31-41548](#)

net inde necessitatis. amicus si pman-
serit. fixus erit tibi quasi coequalis.
q̄ indomesticus tuus fiducialit̄ agit.
Si humiliauerit se contra te. q̄ a facie
tua abscondet se. unanimē habe-
bis amiciciā bonam. ab inimicis tuis
separare. q̄ ab inimicis tuis
attende. amicus fidelis p̄fctio for-
tis. qui autē inuenit illum. inue-
nit thesaurum. amico fidei nulla
est comparatio. q̄ non est digna
ponderatio auri q̄ argenti contra
bonitatem fidi illius. amicus fidei
medicamentum uite q̄ immortali-
tatis. **D o ā . 1 . M e n s i s S r p t .**
Incepit prologus beati Ieronimi
p̄ tri in librum lob. t̄ 1.

C O 60 R p̄ singulos
scripture diuine lib̄os
aduersarior̄ responde-
re maledicat. qui interpretationem
meā reprehensione septuaginta inter-
ptum criminant̄. quasi non q̄ apud
ḡt̄eos aquila. simachus. q̄ theodoti-
on. uel uerbi ēuerbo. uel sensum
ē sensu. uel exuttoq; cōmixtum q̄
medie temperatū genus translatio-
nis exp̄sserint. q̄ om̄a ueteris testa-
menti uolumina origēnis obēlis afte-
riusq; distinxerint. quos uel addi-
tos uel theodotione sumptos. trans-
lationi antique inserunt. p̄bans de-
fuisse quo d additum ē. Discant ḡ

obiretatores mei. recipere intoto
quod imparib; suscepunt. aut in
interpretationē meā cū asteriscis suis
radere. Nec enim fieri potest. ut
quos plura int̄misisse suscepint.
non eosdem etiā in quib; dā errasse
fateant̄. p̄p̄ue mob. cui si ea que
sub asteriscis addita sunt. subtaxe-
ris. pars maxima detuncabitur.
q̄ hoc dum taxat apud ḡt̄eos.
Ceterum apud latinos. ante eam
translationē quā sub asteriscis q̄
obēlis nup̄ edidimus. septingenti
fermēn̄ aut octingenti uersus sunt.
ut decurrit q̄ laceratus corrosusq;
liber feditatem sui publice legen-
tibus p̄beat. Hęc autē translatio
nullū de ueterib; sequitur int̄prete.
S; ex ipso hebraico arabicoq; sermo-
ne q̄ int̄dum syro. nunc uerba nē
sensus. nunc simul utraq; resonabit.
Obliquus enī etiā apud hebreos tot̄
uber fertur q̄ lubricus. q̄ qd̄ ḡrece
rēthores uocant. **E x h a m i n e**
a z y o s . dimq; aliud loquit̄. ali-
ud agit. aut si uelis anguillam aut
murenum strictis tenere manibus.
quanto fortius presseris. tanto cicer
elabitur. Memini me ob intelligen-
tiā hui uoluminis. ludēum quen-
dam p̄ceptorem. qui apud hebreos
p̄imus haberi putabat. n̄ parvus re-
demisse nūmis. cui doctrina an ali-

quid pfectum nescio: hoc unum scio
non potuisse me interpretari: nisi qd
aut intellexeram. A principio itaq;
uoluminis usq; ad uerba iob: apud
hebreos psa oratio ē. Porro a uerbis
iob: inquit; ait peat dies: in qua nat
sum. q; nōx in qua dictum ē. cceptus
est homo. usq; adeum locum. ubi
ante finē uoluminis scriptum est.
idecirco ipse me reprehendo. q; ago
penitentiā infauilla q; cinere exā
metri uersus sunt. dactilo sponde
oq; currentes. q; ppter lingua idio
ma recipientes q; alios pedes: non
earundē syllabarū. sed eorundē
tempor. Interdum quoq; ritmis
ipse. dulcis q; tinnulus fertur. nu
merus lege resolutis. qd metri
magis quam simplex lector intelli
gunt. A supradicto autē uersu usq;
ad finem libri. paruū coma quod
remanet. psa oratione contexit.
Quod sicut uidetur incredulum.
metta scilicet ē apud hebreos.
q; in more nri flacci greciq; pīn
dari. q; alchēi. q; sapho. uel psalte
rū uel lamentationes ietemue. ut
om̄a fermē scripturaz cantica rep
hendi. legat philonem. iosephū.
origenem. cesariensem eusebium.
q; eoz testimonio. me uerū dicere
comprobabit. Audiant qua ppter
canes mei. idecirco me in hoc uo

lumine laborasse. non ut interpreta
tionē antiquā reprehenderem. sed ut
ea que multa aut obscura sunt aut
omissa. aut certe septorum uitio de
prauata manifestiora. nrā interpreta
tione fierent. qui q; hebreū sermo
nem ex parte didicim⁹. q; in latino
penē ab ipsis incunabulis. m̄t gra
matis q; r̄thores q; philosophos
destituti sumus. Quod si apud gre
cos. post septuaginta editionem.
iam xp̄i euangelio coruscante. ui
deus. aquila. q; sunachus. ac theodo
tion uida hantes. heretici sunt re
cepti. qui multa mysteria saluato
ris subdola interpretatione celarunt.
q; tam in ^{exaplois.} habentur
apud ecclias. q; explanant ab ecclia
sticis uiris. quanto magis ego xp̄i
anus. de parentib; xp̄ianis natus.
q; uerillū crucis in mea fronte por
tans. cui studiū fuit. omissa repe
tere. deprauata corriger. q; sacra
menta ecclie puro ac fideliter aperire
sermone. uel astidiosis uel am
lignis lectorib; non debeo repbari.
Habent qui uolunt ueteres libtos.
uel in membranis purpureis. auro ar
gento q; descriptos. uel untilibus.
ut vulgo auint. inter onera ma
gis exarata quam codices. dum m̄
mihi meisq; pmittant pauper habe
re scedulas. q; non tam pulchros

habere codices quā emdatos. Vtraq;
editio. & septuaginta iuxta grecos.
& mea iuxta hebreos in latinū. meo
labore translata est. Līgat unq̄sq;
qd̄ iuit. & studiosū me magis quā
maluolū p̄bet. Explicet p̄logus.

Incepit liber lob. lxx. 1.

IIR FRAT IN TER
ra bus. nomine lob.
Et erat vir ille simplex
& rectus ac timens dñm. & recedens
amalo. Hātq; sunt ei septem filii.
& tres filie. Et fuit possessio eius
septē milia ouū. & tria milia came-
lorū. quingenta quoq; iuga boum.
& quingente asine. ac familia mul-
ta nimis. Cratq; vir ille magnus.

Eribant filii eius. & facie-
bant coniūnū p̄ domos. unusq; sq;
indie suo. Et mittentes uocabant
tres sorores suas. ut comederent &
biberent cum eis. Cumq; in orbē tran-
fissent dies coniūnū. mittebat ad eō
lob. & sc̄ificabat illos. Consurgensq;
diluculo. offerebat holocausta p̄
singulos. Dicebat enim. Ne forte
peccauerint filii mei. & benedix-
erunt dño in cordibus suis. Sie faci-

Qebat lob cunctis dieb; . 111.
uadā die cū uenissent fi-
lii dñi. ut assisterent coram dño. af-
fuit uīt eos etiam sathan. Cū dñ

xit dñs. Vnde uenis? Qui respon-
dens ait. Circūnū trām. & pambu-
lauī eam. Dixitq; dñs adeum. Num
quid considerasti seruū meū iob?
quod non sit ei similis mītra. ho-
mo simplex & rectus & timens
dñm. ac recedens amalo? Cui respo-
dens sathan ait. Nunquid frustra
lob timet dñm? Nonne tu uallasti
eū. ac domū eius uniuersāq; sub-
stantiā p̄ circuitum. opib⁹ q; ma-
nuū eius benedixisti. & possessio
eius creuit interā. Sed extende-
paululū manū tuā. & tange cun-
cta que possidet. nisi infaciem
benedixerit tibi. Dixit ergo dñs
adsathan. Ecce uniuersa que ha-
bet in manu tua sunt. tantū mēv-

Ene extendas manū tuam.
gressus est sathan . 111.
a facie dñi. Cū autē quadam die
filii & filie eius. comedenter &
bibenter uinū in domo fr̄is sui
p̄mogeniti. nūtiū uenit qui
adiob qui dicere. T. Boues arabat
& asine pascebantur iuxta eos. &
irruerunt sabei. uuleruntq; om̄ia.
& pueros percusserunt gladio. &
euasi ego solus ut nūtiare tibi.
Cūq; adhuc ille loqueret. uenit
alter & dix̄. Ignis descendit ē celo.
& tactas oves puerosq; consūpsit.
& effugi ego solus ut nūtiare t.

Ad huc illo loquente: v
Uenit alius q̄ dixit. Chaldei
fecerunt tres turmas. q̄ invaserunt
camelos. q̄ tulerunt eos. nee n̄ q̄
pueros percusser̄ gladio. q̄ ego fugi
solus. ut nuntiarem tibi. Ad huc lo-
quebatur uel. q̄ ecce alius intravit.
q̄ dixit. Filius tuus q̄ filiab; uescen-
tibus q̄ bibentib; uinū indomo-
fīs sui p̄mogeniti. repente uenit
uehemens irruit a regione deser-
ti. q̄ concussit quatuor angulos
domi. Que ecclia corruens oppres-
sit liberos tuos q̄ mortui sunt. q̄
effugi ego solus ut nuntiarem t̄.
Tunc surrexit iob q̄ scidit tunicā
suā. q̄ tonso capite corruens inter-
ram. adorauit q̄ dixit. Nudus egredie-
sus sū de utero matris mee. q̄ nūd
reuertar illuc. Dñs dedit dñs absti-
lit. sicut dño placuit ita factum
ē. sit nōm dñi benedictū. In omnib;
his non peccauit iob labiūs suis.
neq; fructum quid contra deum

Flocutus est. vi
actum ē. cū quadā die ue-
nissent filii dñi. q̄ starent coram do-
mino. uenisset quoq; satan int̄ eos.
q̄ staret inconspectu ei. ut diceret
dñs adsathan. Vnde uenis? Qui
respondens ait. Circuuiū tam. q̄
pambulauit ea. Et dixit dñs adsa-
than. Nunqđ considerasti seruū

meū iob. quod non sit ei similis intra-
uir simplex q̄ rectus q̄ timens dñm.
ac recedens a malo. q̄ ad huc retinens
innocentia. Tu autē cōmouisti me
aduersum eum. ut affligerē eū stu-
fra. Cui respondens satan ait. Pe-
lem ppelle. q̄ cuncta que habet ho-
mo dabit p̄ anima sua. Alioquin
mitte manū tuā. q̄ tange os eius q̄
carnē. q̄ tunc uidebis quod
infaciē benedixerit tibi. Dixit er-
go dñs adsathan. Ecce in manu tua
est. ueruntam animā illi serua.

Egressus satan a facie. vii
dñi. percussit iob ulcere pes
simo. a planta pedis usq; ad uertice.
Qui testa sanie radebat. sedens
in sterquilino. Dixit. autē illi
uxor sua. Ad huc tu p̄manes in
simplicitate tua. Benedic dño.
q̄ morete. Qui ait ad illam. Quasi
una de stultis mulierib; locuta es.
Si bona suscepimus de manu dñi.
quare mala n̄ suscipiam. In omnib;
his non peccauit iob labiūs suis.

Igitur audientes tres amici iob. om-
ne malū qđ accidisset ei. uenerunt
singuli de loco suo. Eliphāl thema-
nites. q̄ baldath suites. q̄ sophar
nāmathites. Conclaverant enim.
ut partū uenientes. uisitarent eū
q̄ consolarent. Cumq; eleuas-
sent per oculos suos n̄ cognoverūt

eum: q̄ exclamationes plorauerunt. scis
sisq; iustib; sparserunt puluerē sup
caput suū incēnū: q̄ sedērunt cum eo
int̄a septem dieb; q̄ septē noctib;
q̄ nemo loquebatur ei uerbū. Vide
bant enim dolore ēē uehem̄tem.

PLECTIO PRIMA.
POST hęc aperuit iob ōſ
fiū. q̄ maledixit diei suo: q̄ locut⁹
est. Peat di — es inqua natus
sum: q̄ nox inqua dictum ē concep
tus est homo. Dies ille uertatur in
tenebris. non requirat eum d̄s desu
per. q̄ non sit in recordatione. q̄
n̄ illuſtretur lumine. Obscurerent
eum tenebre. q̄ umbre mortis. Oc
cupet eum caligo. q̄ inuoluerat ama
ritudine. • Noctē illam tenebroſus
turbo possideat. non computet in
dieb; anni. nec numeret inīsib;
Sit nox illa solitaria. nec laude dig
na. Maledicant illi qui maledicant
diei. qui parati sunt suscitare leui
athan. Obtenebrent stelle caligine
eius. Expectet lucem q̄ non uide
at. nec ottum surgentis aurore.
quia non conclusit oſta uentris q̄
portauit me. nec abſtulit mala

Qaboculis meis. 11.
Quare n̄ inuulua mortuus
sum. egressus exiū. non statim
perii. Quare exceptus
genibus. Cur lactatus uberibꝫ.

Hunc enim dormiens filarem. q̄ som
no meo requiescerē cū regib; q̄ con
ſulib; terre. qui edificant ſibi ſoli
tudines. aut cum principib; qui
poſſident aurum. q̄ replet domos
ſuas argento. aut ſicut abortuum
abſconditū. non ſuſſiterē. uel qui
concepti non uid̄unt lucem. Ibi
impīi ceſſauerunt à tumultu. q̄ ibi
requieuerunt felli robore. q̄ quon
dam uicti pariter ſine moleſtia n̄
audierunt uocem exactoris. Parui
q̄ magnus ibi ſunt. q̄ ſeruus liber
a d̄mo ſuo. Quare data eſt muſero
lux. q̄ uita hiſ qui in amaritudine
animes ſunt. qui expectant mortē
q̄ non uenit. quaſi effodientes the
ſanrum. gaudentq; uehementer.
cū inuenierunt ſepulchrū. uiro cui
abſcondita eſt uia. q̄ circūdedit
A eum d̄s tenebris. 111.
ante quā comedā ſuſpicio.
q̄ quaſi mundantis aquę ſic rugit
m̄s. quia timor quem timebam
euénit mihi. q̄ qd̄ uerebar accidit.
Nonne diſſimulaui? Nonne illui?
Nonne queui? Et uenit ſup me
indignatio. Respondens autem
eufaz themanites dixit. Si cepim⁹
loqui tibi. forſitan moleſte acce
pier. Sed ceceptum sermonē tene
re quis poſſit? Coe docuisti mul
tos. q̄ manus laſſas roborasti.

Vacillantes confirmauerūt sermones
tui: q̄ genia tremita confortasti hęc
autē uenit sup te plaga q̄ defecisti:
tergit te q̄ conturbatus es. Vbi est
timor tuus? fortitudo tua. patien-
tia tua: q̄ pfectio uiarū tuarū? Re-
cordare obsecro te: quis unquam in-
nocens periiit. aut quando recti de-
leti sunt? Quin potius uidi eos q̄
opantur iniquitate: q̄ seminant
dolores. q̄ metunt eos. flante dno
pisse. q̄ spū ure eius esse consūptos.
Augitus leonis q̄ uox leene: q̄ den-
tes catulorum leonum contum sunt. Tigris
perit. eo quod non habet predam:
q̄ catuli leonis dissipati sunt.

L E C T I O P R I M A.
I X Telish themanites
adiob. Ad me dictum est uerbū absco-
ditum. q̄ quasi furtive suscepit au-
ris mea uenam suspirii eius. In horro-
re uisionis nocturne. quando solet so-
por occupare homines. paucor tenu-
it me q̄ tremor. q̄ om̄a ossa mea
p̄tita sunt. Et cum sp̄e me p̄sente
transiret. inhorruerunt puli carnis
meę. Stetit quida eū non agno
sebam uultū. imago corā oculis
meis. q̄ uocem quasi aure lenis au-
diui. Nunqđ homo dī comparatio-
ne iustificabit̄. aut factori suo pu-
rior erit uir. Ecce qui seruumt ei
non sunt stabiles. q̄ in angelis suis

repperit prauitatem. quantomagis h̄i
qui habitant domos uiteas. qui ter-
renum habent fundam̄tū. consumūt
uelud ā tinea. de mane usq; ad uespera
ram succidentur. Et quia nullus in-
teligit. mētum pibunt. Qui autē
reliqui fuerint auferent̄ exēs. mori-
ent̄. q̄ n̄ insapientia. 11.
Voca si est qui tibi respon-
deat. q̄ ad aliquę scōrum cōuertere:
Vere stultum inficit iracundia. q̄
parvulū occidit inuidia. Ego uidi
stultum firma radice. q̄ maledixi
pulchritudini eius statim. Longe
sient filii ei a salute q̄ conterentur
importa. q̄ non erit qui eruat. cui
messē famelic comedet. q̄ ipsum
rapiet armatus. q̄ bibent stientes
diuitias eius. Nihil intra sine causa
fit. q̄ de humo non orietur dolor.
Homo ad laborem nascitur. q̄ auis
aduolandū. Quam obrem ego depca-
bor dñm. q̄ addm ponam eloquim
meū. qui facit magna q̄ inscrutabi-
lia q̄ mirabilia absq; numero. Qui
dat pluuiam sup faciem terre. q̄
irrigat aquis universa. Qui ponit
humiles insublimi. q̄ merentes eri-
git sospitate. Qui dissipat cognati-
ones malignoę. ne possint imple-
re manus eę. q̄d ceperant. Qui ap-
p̄hendit sapientes inastitia eorū.
q̄ consiliū prauo dissipat. P diem

incurrent tenebris' q̄ quasi innocte sic
palpabunt inmeridie. Porro saluū fa-
ciet egenū ágladio oris eorū. q̄ de
manu violenti paupem' q̄ erit ege-
no spes' iniquitas autē contiahet

Beatissimus homo qui corripitur
ad eo. Incepit hominem ergo domini ne-
repber quia ipse vulnerat et medet.
penitit et manus eius sanabunt. In
sex tribulationib; liberabit te et
in septima non tanget te malum.
In fame eruet te de morte. et in bel-
lo de manu gladii. A flagello lin-
gue abscondentis. et non timebis ca-
lamitate cum uenerit. In uastitate et
fame ridebis. et bestiam terrenam non
formidabis. sed cum lapidib; regio-
num pactum tuum. et bestie terrenae
pacifice erunt tibi. Et scias quod pa-
cem habeat tabernaculum tuum. et ui-
stans speciem tuam non peccabis. et
scies quoque quoniam multiplex erit. sem-
tuum et progenies tua. quasi herba tre-
ingredieris in abundantia sepulcrum.
sicut infertur acerius intemperie suo.
Ecce hoc ut inuestigamus ita est quod
auditum mente praetexta. Trauete.

R E S P O N D E Y S
L E C T I O P R I M A .
Iob dixit . Utinā appenderentur pec-
cata mea quib; nā merui . & calam-
tas quā patior instaterā . Quasi ha-

rena maris hęc grauior apparet.
Vnde q̄ uerba mea dolore sunt
plena: quia sagitte dñi in me sunt.
Quarū indignatio ébabit sp̄m me
um: q̄ tr̄ores dñi militant contra
me. Nunqđ rugiet horager cū ha
buerit herbam: aut mugiet bos:
cū ante p̄sepe plenum feterit:
aut poterit comedī insulfum: qđ
non est sale conditum: aut potest
aliquis gustare: quod gustatum
afferet mortē: Animę enī esurien
ti: etiam amara dulcia ēē uidentur:
Quę prius tangere nolebat anima
mea: nunc p̄angustia cibi mei s̄t.

Quis det ut ueniat . 11 .
petitio mea . qd expecto
tribu sat m d's ? Et qui
cepit . ipse me conterat . Soluat ma-
num suā q succidat me . q hęc m̄
sit consolatio . ut affligens me dolo-
re non partat . nec contradicā sermo-
nibus sc̄i . Que est enim fortitudo
mea . ut sustineam . aut quis finis
meus ut patienter agam . Nec for-
titudo lapidū fortitudo mea . nec
caro mea enea est . Ecce n̄ est aperi-
lum m̄ in me . q necessarii quoq;
mei recesserunt a me . Qui tollit ab
amico suo midiam . timore dñi de-
relinquet . fr̄s mei p̄terierunt me .
sicut torrens qui raptum transit
in eū allib; Qui timent priuare .

irruerunt super eos nix. Tempe quo fuerint dissipati. pibunt. qd ut incaluerint. soluentur de loco suo. Inuoluntur sunt semite gressuum eorum. ambulabunt iniuacium qd pibunt. • 111.

Considerate semitas themam. itinera saba. qd ex parte paulisp. Confusi sunt. qd spe rauia. Venerunt quoq; usq; ad me. qd pudore coopti sunt. Hunc uenisti. qd modo uidentes plagam meam. timetis. Numquid dixi afferte mihi qd de substantia tua donare mihi. uel liberate me de manu hostis. qd de manu robustorum eruite me? Docte me qd ego tacebo. qd si quid forte ignorauim. instruite me. Quare detrapistis sermonibus ueritatis. cum enim nobis nullus sit qui possit arguere me? Adincrepandum tantum eloqua concinnatis. qd muuentum uerba perfertis. Sup pupillam uruitis. qd subuertere nitidum amicium tuum. ueruntam quod cepisti ex parte. Prebetem aurem. qd uidete an mentiar. Respondete obsecro absq; contentionem. qd loquentes id quod iustum est uidicate. qd non muuentis in lingua mea iniquitatem. nec infaucibus meis stultum.

Multa personabit. T. 1.
MILLIA est uita hominis super terram. qd sicut dies mer-

eennarii dies eius. Sicut seruus desiderat umbram. qd sic mereennari proposito iatur fine operis sui. sic qd ego habui menses uacuos. qd noctes labriosas emumeravi m. Si dormiero. dico quando consurgam? Et rursus expectabo uiespam. qd replebor doloribus usq; ad tenebras. Induta est caro mea putredine. qd sordibus pulueris. cutis mea aruit. qd contracta est. Dies mei uelocius transierunt. quam ante uentre tela succeditur. qd consumpti sunt absq; uilla spe. Memento quia uentus est uita mea. qd non reuertetur oculus meus ut indeat bona. nec asperiat me iussus hominis. Oculi tui in me. qd non subsistam. • 11.

Sicut consumitur nubes. qd pertransit. sic qui descendunt ad inferos. non ascendet. nec reuertetur uitia indomum sua. neq; cognoscet eum amplius locus eius. Quapropter qd ego non parcam ori meo. loquar in tribulatione spe mei. confabulator cù amaritudine anime mee. Numquid mare sum ego aut certus. quia circumdedisti me carcere? Si dixeris. quia consolabitur me lectus meus. qd reuelabor loquens mecum in stratu meo. terribus me personam. qd passiones horrore conuictus. Quam obrem elegit suspen dium

du non habet granum regis
habeat quae uita mea dolens
pura quia sagittis domini
Quoniam indugimus etiam
unum qd uocem domini multum
ne huncq; rugit bougat
bucat herbum. aut rugit
in ante psepe plenum habet
littera potuit comedu infelix
non et sic conditum. hoc pat
quis gustare quod gustatum
affecit morte. Amme nichil
cum amara dulca et uadu
que prout tangere nolet ammu
na. nunc pinguis ab imma
Quid sit ueniat
petatio mea. qd pro
nisi
ceps. ipse me conuictus
viam suu quendam me peregrin
fir uocans. ut affligat me do
et non posse hoc contradicere
naturam. Qd est enim fortis
mea ut infamam. aut quis
menstruus pene agit. pere
modo lapidum formidans ma
mo mea etea est. Lascivus ap
sum in mente. qd uenit quoq;
ma recollectus mea. quod illa al
modo suo modum. non dico
stupuit. tis. non paterunt
hunc uocans quoniam tuus
mentibus. Quoniam prout

anima mea: & morte ossa mea. Despanu:
nequaquam ultra uiuam. Parce michi:
nihil enim sunt dies mei. Quid est ho
mo. quia magnificas eum. aut quia
ponis eum erga cor tuum? Visitas eum
diluculo: & subito probas illum. Isq; q
non pareis mihi. nec dimittis me ut
glutiam saluam meam? Peccavi. quid faci
am tibi o custos hominum? Quare me
posuisti contrarium tibi: & factus sum
mihi metipsi gaudiis? Cur non tollis
peccatum meum? & quare non auferis iniqui
tatem meam? Ecce nunc impuluere dor
miam: & si mane me quesieris non sub

Rspondens baldath sicut dicitur. Visq; quo loqueris talia? q; spiritus multiplex sermonis oris tui. Nunq; d's supplantat iudicium q; omnipotens subiicit quod iustum est. Nam si filii tui peccauerunt ei. q; dimisit eos in manu iniquitatis sue. tu tam si dilucido consurrexeris addidim. q; omnipotentem fueris deprecatus. si mundus q; rectus incesseris statim euigilabit ad te. q; peccatum reddet habitaculum iustitiae tue. intantum ut porta tua fuerint patua. q; nouissima tua multiplicentur nimis. Introga enim generationem postinam. q; diligenter inuestiga patrum memoriam. Testerni q; persum. q; ignoramus quoniam sic umbra dies nři sunt super terram.

q̄ ipsi docebunt te. loquentur ubi
q̄ de corde suo p̄fserent doqua.
Hunc quid intende potest sc̄yrpus.
absq; humore: aut crescit carectum
sine aqua. Cum adhuc sit inflore:
nec carpatur manu: ante om̄s her
bas areset. Sic uie omnium qui obli
uiscunt d̄m: q̄ sp̄s ypocrite pibit.
Non ei placebit uerba sua: q̄ sicut
tela aranearū fiducia eius. Inmitetur
super domū suā q̄ non stabit. ful
ciet eam q̄ n̄ consurget. Humectis
uidetur antiquam ueniat sol: q̄ mor
tu suo germe eius egredietur. Sup
acerū petrarū radices eius densa
buntur: q̄ inter lapides cōmorabit.
Si absorbuerit eum de loco suo ne
gabit eum: q̄ dicet non noui te.
Hec est enim lētia uie eius: ut rur
sum de terra alii germinant. Ds n̄
piciet simplicē. nec portiget manū
malignus. donec impletur risu os
tuū: q̄ labia tua iubilo. Qui odiat
te induentur confusione: q̄ taber
naculū impiorū non subsistat.

Refectio Prima;
RESPONDENS IOB
Vult. Vere; scio quod
ita sit: quod quod non iustificetur homo
compositus deo. Si uoluerit conten-
dere cum eo: non poterit ei respon-
dere unum pro mille. Sapiens est cor-
de: quod fortis labore. Quis restauit

a' q pacem habunt'. Qui transi-
vit montes'. q nescierunt huius quo'
subuerit infurore suo. Qui com-
mouit terram de loco suo'. q colum-
ne eius concutient'. Qui p̄cepit so-
li q non ortitur'. q stellas claudit
quasi subsignaculo. Qui extendit
celos suos'. q gradat' sup' fluit'
maris. Qui facit arcturum q' orio'
na q' hyadas q' interiora austri.
Qui facit magna q' inconphensi-
bilia'. q' mirabilia quorum non ē nu-
merus. Si uenerit ad me nō vide-
bo'. si abierit non intelligam eum.
Si repente interroget quis respon-
debit ei'. uel quis dicere potest.

De cur ita facis? • 11.
Deus cui resistere ure nemo
potest'. q' sub quo curvantur'. qui
portant orbem. Quantus ergo suus
ego qui respondeam ei'. q' loquar
uerbis meis cum eo? Qui etiam si ha-
buero quippiā iustum non respon-
debo. sed meū iudicem dēpcabor.
q' cū inuocantem me exaudiatur.
non credo qd audierit uoce meā.
liturbine enim conteret me. q' mul-
tiplicabit uulnera mea. etiā sine
causa non ccedit requiescere spm
meū'. q' implet me amaritudinib;
Si fortitudo queritur'. robustissim'
est. Si equitas iudicij'. nemo pme
audet testimonij dicere. Si iusti-

ficare me uoluerō'. os meū condem-
nabit me. Si innocentē ostendero.
prauū me comp̄babit'. etiā si sim-
plex fuero. hoc ipsum ignorabit
anima mea'. q' te debet me uite mee'.
Vnum est qd locutus fui'. q' innocen-
tem q' impū ipse consumet. Si fla-
gellat occidat semel'. q' non de pe-
nis innocentium rideat. • 11.

Gerra data ē in manu impii'.
uultum iudicū ei' operit.
Quod si non ille est'. quis ergo est?
Dies mei uelociores fuerunt cursore'.
fugerunt q' non uiderunt bonū.
¶ transierunt quasi naues poma por-
tantes' sicut aquila uolans ad escam.
Cum dixerō nequaq; ita loquar'. com-
muto faciem meā. q' dolore torqueor.
Verebar om̄a opa mea'. sciens quod
non parceret delinquenti. Si autē
q' sic impius sum'. quare frusta la-
borauī. Silotus fuero quasi aquis
niuis. q' fulserint uelud mundissi
me manus mee'. tam sordibus in-
tingues me'. q' ab hominabunt me
uestimenta mea. Neq; enim uiro qui
similis mei est respondebo'. nec qui
mecū iniudicio exequo possit au-
diri. Non est qui utrūq; ualeat ar-
guere'. q' ponere manū suā in ambo
bus. Auferat a me uirgā suā'. q' pa-
uer eius non me terreat. Loquar
q' non timebo eū'. neq; enī possim

RECTIO PRIMA
RESPONDENS
Fuit uerba quid
al sit. qd non inuidetur bene
compostus dicitur. uerba quid
dicitur cū id. non potest a respon-
dere unū. prout ipsius est. Quis respon-
dit. q' fortis uerba. Quis respon-

metuens respondere. Tedit animā meā
amittit mee. dimittit aduersum me
elo quū meū. loquar in amaritu
dine anime mee. dicam dō noli me
condemnare. Indica mihi. cur me
ita iudices. Numqā bonum tibi ui
detur. si calumnieris q̄ opprimas
me opus manū tuarū q̄ consiliū
impiorū adiunes? **Dōm. 11.**

MENSIS SEPT. LECT. I.

RES PONDENTES
sophar naamathites dpx.

Nunquid qui
multa loquitur non q̄ audiet. aut
uir uerbosus iustificabitur? Tibi
soli tacebunt homines? q̄ cū eete
ros irriseris. anullo confitaberis?
Dixisti enī. Purus ē sermo mīs. q̄
mundus sū in conspectu tuo. Atq;
utinā dī loqueret̄ tecū. q̄ aperiret
labia sua tibi. ut ostenderet tibi
secreta sapientie. q̄ quod multi
plex sit lex eius. q̄ intelligeres qd̄
multo minora exigaris ab eo. quam
meretur iniqutias tua. forsitan ue
stigia dī comprehendes. q̄ usq; ad p
fectum omnipotentem reperies.

Exelior celo est. q̄ qd̄ . 11.
facies. dī fundior inferno.
q̄ unde cognoscet̄. longior terra
misura eius. q̄ latior mari. Si sub
uerterit om̄a uel in unū coartaue
rit. quis contradicet ei? Ipse enī

nouit hominū uanitatē? q̄ uidens
iniqutatē nonne considerat? Ux
uanus insupbiā erigitur. q̄ tanqā
pullum onagri se libetum natum
putat. Tu autē firmasti cor tuū.
q̄ expandisti addīm manus tuas.
Si iniqutatē que est in manu tua
abstuleris ate q̄ non manserrit in
tabernaculo tuo iniustitia. time
leuare poteris faciem tuā absq;
macula. q̄ eris stabilis q̄ non time
Obis. Tu . 111.

Orīserie quoq; obliuisceris.
q̄ quasi aquarū que p̄terierunt
recordaberis. q̄ quasi meridianus
fulgor consurget. tibi aduerspam.
q̄ cū te consumptū putaueris. ori
eris ut lucifer. q̄ habebis fiduciam.
Apposita tibi spe. q̄ defessus secui
dormies. requiesces q̄ non erit q̄
te exterrat. q̄ dep̄cabunt̄ facie
tuā plurimi. Oculi autē impiorū
deficient. q̄ effugium pibit abeis.
q̄ spes eoz ab hominatio anime.
Respondens autē iob dixit. Cigo
nos estis sōi homines. q̄ uobisē
moratur sapientia. Et mihi ē cor
sicut q̄ uobis. nee inferior uī
sum. Quis enī hec que nostis
ignorat? Qui deridetur ab ami
co suo sicut ego. immo cabit dī
q̄ exaudiet eum. Veridetur enī
iusti simplicitas. lampas cōtem

Pta apud cogitationes diuitū parata
ad tempus statum. • 111.

Dabundant tabernacula predonum. q̄ audacter p̄uo-
cant dñm. cū ipse dederit om̄a in
manib; eorum. Hincū interrogā-
uimenta q̄ docebunt te. q̄ uola-
tilia celi. q̄ indicabunt tibi. loq-
re te. q̄ respondebit tibi. q̄
narrabunt pisces maris. Quis ig-
norat. qd̄ om̄a hęc manus dñi fecer-
it? In eū manu. anima om̄is ui-
uentis. q̄ sp̄e uniuersę carnis ho-
minis. Nonne auris uerba diuidi-
cant. q̄ fauces comedentis sapore?
In antiquis est sapientia. q̄ in ini-
to tempe prudentia. Apud ipsum
est sapientia q̄ fortitudo. ipse ha-
bet consilium q̄ intelligentiam.
Si destruerit. nemo est qui edificet.
q̄ si inclusurit hominē. nullus ē
qui aperiat. Si continuerit aquas.
om̄a siccabunt. q̄ si emiserit eas.
subuertent trām. Apud ipsū est
fortitudo q̄ sapientia. ipse nouit
q̄ decipientē. q̄ eum q̄ decipitur.

Adducet consiliarios
instutum finē. q̄ iudices
instuporem. Battuum regū dissol-
uet. q̄ p̄ eingit sine renes eorum.
Dicit sacerdotes inglorios. q̄ op-
timates supplantat. cōmittans la-
biūm ueracū. q̄ doctrinam senum

austerens. Effundit d̄s despectionem
sup principes. eos qui opp̄ssi fuerant
releuans. Qui reuelat p̄ funda de te
nebris. q̄ p̄ duicit in luce umbram
mortis. Qui multiplicat gentes q̄
p̄ dit eas. q̄ subuersas in integrū re-
stauit. Qui immutat cor principū
populi terre. q̄ decipit eos. ut stu-
stra incedant p̄ inū. Palpabunt
quasi intenebris q̄ non in luce. q̄
errare eos faciet quasi ebrios. • VI.

Ecce om̄a q̄ uicht oculus m̄s.
q̄ audiuit auris mea. q̄ in-
tellexi singula scđm scientiam
uīam. q̄ ego noui. nec inferior uī
sum. s; ad omnipotentē loquar. q̄
disputare cū dō cupio. prius uos
ostendens fabricatores mendacij q̄
cultores puerorū dogmatū. atq;
utimam taceretis. ut putaremū ēē
sapientes. Audite ergo correptio-
nes meas. q̄ iudiciorū labiorū meorū
attende. Nunqđ d̄s indiget uīo
m̄datio. ut p̄ illo loquamini dolos.
Nunqđ faciem eius accepis. q̄ p̄
dō iudicare nimini. aut placebit
ei quē celari nihil potest. aut de-
cipietur ut homo uīis fraudulen-
tius.

V 11.
ipse uos arguet. qm̄ in abscondito
faciem ei accepis. Statim ut se
comouerit turbabit uos. q̄ terror
eius uictus sup uos. Memoria uīa

BLB BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK

comparabit² emeri. q̄ redigent² in lu-
tum certuces utrē. Tacete paulisp̄ ut
loquar quodcūq; mihi mens sugges-
serit. Quare lacero carnes meas den-
tibus meis. q̄ animā meā porto in
manibus meis. Etiam si occiderit
me. in ipso sperabo. Veruntamen
uias meas in conspectu eius arguā.
q̄ ipse erit saluator meus. Non enī
ueniet in conspectu eius omnis ypo-
crita. Audite sermonē meū. q̄ enī
gmata p̄cipite auribus utis. Si fue-
ro iudicatus. scio quod iustus inue-
mar. Quis est qui iudicetur meū?
veniat. Quare tacens consumor.
Duo tantū ne facias mihi. q̄ tune
a facie tua non abscondar. Manum
tuā longe fac āme. q̄ fortitudo
tua non me terrat. Uoca me q̄ re-
spondebo tibi. aut certe loquar.

Quia tu responde mihi. **VIII.**
uantas habeo iniquitates q̄
peccata. Scelerata mea q̄ delicta osten-
de mihi. Cur faciem tuā abscondis.
q̄ arbitriaris me inimicū tuū. Con-
tra folium quod áuento rapit. osten-
dis potentiam tuā. q̄ stipulam sic
cam psequeris. Scribis enī contra
me amaritudines. q̄ consumere
me uis peccatis adolescentie mee.
Posuisti inneruo pedem meū. q̄ ob-
seruasti om̄is semitas meas q̄ uestigi-
a pedū meo considerasti. q̄ quasi

putredo consumendus sum: & quasi
uestimentū quod comedit atineat
Homo natus de muliere: breui ui-
uens tempe: repletur multis muse-
riis: quasi flos egreditur & contem-
tur: & fugiet uelud umbra: & nun-
quam in eodem statu permanet. Et di-
gnum ducis super hunc modi aperi-
re oculos tuos: & adducere eum te-
cum iniudicium: Quis potest face-
re mundum: de inmundo conceptū
semine? Nonne tu qui solus es?

BLECTIO PRIMA
REYES DISSTO
minis sunt numerus
mensū eius apud te est. Constitui
isti timor eius qui pteruri non
poterunt. Recede paululū ab eo
ut quiescat donec optata ueniat.
q̄ sicut mercennariū dices eius. Lig-
num habet spem si p̄cessū fuerit
rursum uirescit. q̄ rami eius pullu-
lant. Si semuerit inita radix eius
q̄ impuluerit ē mortuus fuerit trun-
cus illius ad adorem aquę germe-
nabit. q̄ faciet comā quasi cum pri-
mum plantatum ē. Homo uero cū
mortuus fuerit q̄ nudatus atq; co-
sumptus ubi queso est? Quomo-
do si recedant aquę de mari. &
fluum uacue factus arescat sic ho-
mo cū dormierit non resurget. do-
nec alteratur celū Non euigilabit.

nec consurget de somno suo. • 11

Quis mihi hoc tribuat ut in inferno pitegas me. et ab sedo das me donec ptransc at furor tuus. et constitutas mihi tempus in quo recorderis mei. Tu ras ne mortuus homo rursum ui uat. Cunctis diebus quibus nunc milito. expecto donec ueniat im mutatio mea. Vocabis me. et ego respondebo tibi. operi manuum tu arum porriges dexteram. Tu quidem gressus meos cunumerasti. sed par cis peccatis meis. Signasti quasi in sacculo delicta mea. sed curasti ini quitatem meam. Mons cadens deflu et. et saxum transfertur de loco suo. lapides excauant aque. et al liuione paulatum terra consumit. Et homines ergo similiter pedes. Robotatu eum paululum. ut imp petuum ptransiret. Inmutabis faciem eius. et emites eum. Siue nobiles fuerint filii eius. siue ignobles non intelliget. atamen caro ei dum uiuit dolebit. et anima illius

Rup semetip so iugebit. • 111
respondens elisah themanites dixit. Nunquid sapiens respondebit quasi inuentum loquuntur. et implebit ardore stomachum suum. Arguis uerbis eum. qui non est equa lis tuus. et loqueris quod tibi non

expedit. Quantum inter est. euacuasti timorem. et tulisti peces coram domino. Docuit enim iniurias tuaas os tuum. et imitaris linguam blasphemantum. Condemnabit te os tuum et non ego. et labia tua respondebunt tibi. Nunquid primus homo tu natus es. et ante colles formatus. Nunquid celsum di audiisti. et inferior te erit eius sapientia. Quid nosti. quod ignoremus. Quid intelligis. quod nesciamus. Et senes et antiqui sunt innobis. multo uetusiores quam patres nui. Nunquid grande est. ut consoletur te deus. Sed uerba tua prava hoc prohibent. Quid te ele uat cor tuum. et quasi magna cogitans aitonitos habes oculos. Quid tumet contra dominum spiritum tuum. ut per se ras de ore tuo huiusmodi sermones. Quid est homo ut immaculatus sit. et ut iustus apparat. natus de muliere. Cece inter scos eius nemo immutabilis. et celi non sunt mundi in conspectu eius. quantomagis ab hominabilis et inutilis homo. qui bibit quasi aquam iniuriam.

Dlectio Prima
Ixxit elisah themanites ad iob. Ostendit tibi audi me. quod uidi narrabo tibi. Sapientes confarentur et non abscondent patres suos. quibus solis data

est terra. q' non transibit alienus sup
eō. Cum etis dieb; suis impiis supbit.
q' numerus annoꝝ incertus est t̄y
tannidis eius. Sonitus terroris semp
in aurib; illius. q' cum pax sit. ille
semp insidias suspicatur. Non cre
dit quod reuerti possit de tenebris
ad lucem. circumspectans undiq;
gladiū. Cum se mouerit ad queren
dum panem. nouit quod paratus
sit in manu eius tenebrarū dies. Ter
ribit eum tribulatio q' angustia
uallabit eum. sicut regem qui pa
ratur ad pīnum. Terredit enī ad
uersum dīm manū suā. q' contra
omnipotentem roboratus est.

Cucurrit aduersum eū eret
to collo: & pingui ceruice:
armatus est. Operunt faciem eius
crassitudo: & de laterib; eius arui
na dependet. Habitabit ineuita
tib; desolatus & indomib; desertis:
que intumulos sunt redacte. Non
ditabitur nec pseuerabit substan
tia eius: nec mitter intram radicē
suam. Non recedet de tenebris ra
mos eius: arefaciet flamma & aufer
etur spū oris sui. Non eredat stu
stra errore: deceptus: quod aliquo
peccato redimendū sit. Ante quam di
es eius impleant̄ pibit: & manus
eius arescent. Ledetur quasi uinea
in pīmo flore: bottus eius: & quasi

olua piciens florem suū. Conge-
gatio enī ypocrite' steriliſ'. q̄ ignis
deuorabit tabernacula eoz. qui
munera libenter accipiunt. Conce-
pit dolore' q̄ pepit iniquitatem'
q̄ uterus eius p̄parat dolos. . 111

Respondens iob dixit.
Audiuī frequent
alia. Consolatores onerosi om̄s
uos estis. q̄ unquid habebunt fi
nem uerba uentosa. aut aliquid
tibi molestum est si loquaris.
Poteram q̄ ego similia uī loqui?
atq; utinā esset anima uī pani
ma mea? q̄ consolarer ego uos ser
monibus. q̄ mouerē caput meū
sup uos. Roborarē uos ore meo.
q̄ mouerē labia quasi partens uo
bis. Sed quid agam? Si locutus
fiero non quiescerit dolor meus.
q̄ si tacuero non recedet āme.
Hunc autē opp̄slit me dolor mī.
q̄ inimiculū redacti sunt om̄s ar
tus mei. Ruge mee testimoniū
dicunt contra me. q̄ suscitatur
falso loquacis aduersus faciē meā
contradicens m̄. Colligit furore
suū in me. q̄ cōminans mī in
fremuit contra me dentib; suis
hostis meus. terribilib; oculus me
intutus est. Aperuerunt sup me
ora sua exibiantes. p̄cussérunt
maxillā meā. satiani sunt penīs

meus. Conclusit me d's apud iniquū!
q' manib; impior̄ me tradidit.

Dlectio Prima;
Dixit Iob ad Eliphaz
the Manien. Igo uile qn̄da
opulentus. repente contritus sum:
tenuit ceruicem meā. constegit me:
q' posuit me quasi signum. Cir:
cum dedit me lanceis suis. conuul:
neravit lumbos meos. non peperit
q' effudit uitram viscera mea. Con:
cidit me uulnere sup uulnus. ir:
ruit in me quasi gýgas. Saccum
consut sup eitem — meā. q'
operuit meā carnē cinere. Faci
es mea intumuit fletu. q' palpe:
bre mee caligauerunt. Hec passus
sum ab sq; iniunctate manus mee:
eū haberem mundas addam p̄ces.
Terra ne operias sanguinē meū.
neq; inueniat locū m̄te latendi
clamor meus. Ecce in celo ēnī te:
tis m̄s. q' conscius meus in excel:
sis. Verbo si amiel mei. addam ful:

Vlat oculus meus. . 11.
timam sic iudicet m̄r eū
do. quom iudicatur filius homi:
nis eum collega suo. Ecce enim
breves anni transierunt. q' semi:
tam p̄quā non reuertar ambulo.
Sp̄e meus attenuabitur. dies mei
breuiabunt. q' solum in sup est
sepulchrū. Non peccauī. q' ma:

maritudinib; moratur oculus meus.
libera me dñe q' pone me iuxta te:
q' cui uis manus pugnet contra
me. Cor eor̄ longe fecisti. adiutoria
plena. q' ppter ea non exaltabunt.
Predam pollicetur sociū. q' oculi
filior̄ eius deficiens. Posuit me qua:
si impuerbiū mulgi. q' exemplū su:
um coram eis. Hunc autem deridet
me iuiores tempe. quoq; non di:
gnabar patres ponere eū canib;
gregis mei. . 11.

Caligauit ab indignatione
oculus meus. q' membra mea qua:
si immobiliū redacta sunt. Stupebat
iusti sup hoc. q' innocens contra
ypocritā suscitabit. q' tenebit iusti
uiam suā. q' mundis manib; addit
fortitudinem. Ignorat uos om̄s con:
uertimini q' uenite. q' non inueniā
in uobis ullum sa piemē. Dies
mei transierunt. cogitationes mee
dissipate sunt. tortuentes cor meū.
Noctem uerterunt in diem. q' rur:
sum post tenebras spero lucem. Si
sustinuero inferni domus mea ē.
intenebris strati lectulū meū. Pu:
tredini dixi pater meus es. mater
mea q' soror mea uermib;. Vbi est
ergo nūne p̄stolatio mea. q' patien:
tiā meā quis cōsiderat? In p̄fun:
dissimū inferni descendēt om̄a
mea. Putas ne saltē ibi erit reges m̄?

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

RESPONSI^{ON} LECTIO. I. Vdens baldath sutes dix.

Gdens baldath suttet dix.
Hsq; adquem finē uerba iactabis.
Intellige prius q̄ sic loquamur. Qua
re reputati sumus ut uiumenta. q̄ sor
diuimus coram te. Quid p̄dis animā
tuā. infurore tuo. Nunquid ppter
te derelinquetur nee splendebit
flamma ignis eius. Lux obtenebra
feet terra. q̄ transferentur rupes
de loco suo. Nonne lux impiū extin
guetur. nee splendebit flamma ig
nis eius. Lux obtenebris cet in ta
bernaculo illius. q̄ lucerna que sup
eum est. extinguetur. Artabuntur
gressus uirtutis eius. q̄ p̄cipitabit
eum consiliū suū. Inmisit enī intete
pedes suos. q̄ immaculus eius ambu
lat. Tenebitur planta illi laqueo.
q̄ exardescet contra eum sis. • 11.

Abson dita est intia pedi
ca eius. qd decipula illi sup
semitam. Vndiq; terrebunt eum
formidines. qd inuoluerit pedes ei.
Attenuetur fame robur eius. qd in
edia inuadat costas illius. deuoret
pulcridinem cutis eius. Consumat
brachia illius pmo genita mors.
e uellatur de tabernaculo suo fidu
cia eius. qd calcet sup eum quasi rex
interitus. Habitent intabernaculo
illi socii eius. qui non est aspgatur
intabernaculo eius sulphur deo

sum: radices eius siccentur: sursum autem alteratur missus estius. Memoria illius peat de terra: et non celebretur nomen eius in plateis. Expellet eum de luce intenebris: et de orbe transferet eum. Non erit semen eius neque progenies in populo suo: nec ullae reliquiae in regionibus eius. Indie eius stupebunt nouissimi: et primos inuidet horror. Hec sunt ergo tabernacula iniqui: et iste locus qui igit

Respondens iob dixit. Usq; q
affligitur animā mēā. q̄ amittit
me sermonib;. Cn confundit me
decies. q̄ non etubescit opp̄mentes
me. Nēmpe q̄ si ignorauī. in eum
erit ignorantia mea. At uos contra
me erigimini. q̄ arguitis me ob p
brūs meis. Saltem nūne intelligite.
quia d̄s non equo iudicio afflire
rit me. q̄ flagellus suis me cūpserit.
Ecce clamabo uim patiens. q̄ nemo
audiet. uociferabor q̄ non ē qui
uidicet. Semitā mēā cūreum sepsit
q̄ transire non possum. q̄ incalle
meo tenebris posuit. Spoliavit
me gl̄a mea. q̄ abstulit coronam
de capite meo. Destruxit me undiq;
q̄ pereo. q̄ quasi euilse arboris.
abstulit spem meā. Iratus ē contra
me furor eius. q̄ sic me habuit
quasi hostem suū. Simul uenit

latrones eius. q̄ fecerunt sibi uia p̄me.
q̄ obſederunt in gyro tabernaculum
meū. fratres meos longe fecerūt āme:
q̄ noti mei quasi alieni recesserunt
āme. Derelinquerūt me p̄pinq̄ mei:
q̄ qui me nouerant. oblitū s̄ mei.

R E C T I O P R I M A R E S P O N D E N T I S

Sophar naamathites
dixit. Idcirco cogitationes mee ua-
rie succeedunt sibi. q̄ mens induer-
sa rapitur. Doctrinam qua me arguis
audiam. q̄ sp̄c intelligentie mee re-
spondebit mihi. Hoc scio a pri-
pio. ex quo positus est homo super
terram. quod laus impior̄ brevis sit.
q̄ gaudium hypocrite ad instar
puncti. Si ascenderit in celum supbia
eius. q̄ caput eius nubes terigerit.
quasi sterquilinii infine p̄detur.
q̄ qui eum uiderant dicent. Vbi
est. H̄elut somnii auolans non
inuenietur. transiet sicut uisio
nocturna. Oculus qui eum uiderat
non uidebit. nec ultra intuebitur
eum locus sius. . 11.

Elli eius anterentur egestate.
q̄ manus illius reddent ei dolore
siu. Ossa eius implebunt uiciis
adolescentie eius. q̄ cum eo impul-
ueret dormient. Cum enī dulce fu-
erit more eius malū. abscondet
illi sublingua ei. Parcer illi q̄ n̄

derelinquet illud. q̄ habebit ingut-
ture suo. Panis eius inguttare illi.
uertetur infel aspidum intrinsecus.
Uittas quas deuorauit euomet.
q̄ de uentre illius extahet eas d̄s.
Caput aspidum suget. occidit eū
lingua iupere. Non uideat ruulos
fluminis. torrentes mellis q̄ bunti.
Luet que fecit om̄a. nec tam consu-
metur. luxta multitudinem ad in-
ventionū suarū. sic q̄ sustinebit.
quō constringens nudauit pauperes.
domū rapuit q̄ non edificauit eam.
nec est satiatus uenter eius. . 11.

Cum habuerit que cupierat.
possidere non poterit. Non
remansit de cibo eius. q̄ ppter ea ni-
hi permanebit de bonis eius. sū sati-
atus fuerit. artabitur. estuabit. q̄ om-
nis dolor uruet meū. Ut tanā imple-
atur uenter eius. ut emitat in eum
iram furoris sui. q̄ pluat sup illum
bellum suū. Fugiet arma ferrea.
q̄ uruet in arcu ereū. eductus q̄
egrediens de uagina sua. q̄ fulgu-
rans in amaritudine sua. uident
q̄ uenient sup eum horribiles. om̄s
tenebre abscondite sunt in occultis
eius. Devorabit eum ignis. qui n̄
succendit. affligeret reliet in tabnacu-
lo suo. Reuelabunt celi iniuitate
ei. q̄ t̄a esurget aduersus eū. Aper-
tum erit gerumen domus illius.

derabatur in die futoris dñi. Hec est pars hominis impii adō. & hereditas uerborū eius a domino. Domū uita mense octob̄ mediū. Incipit xlogus beati Ieronimi p̄bri. in libro Tobie.

RO M A T I O ET
beliodoro episcopis. ieronimus presp̄t indo mino salutem. Murari non desmo. exactiōnis urē instantiā. Cogitāt enim ut librum chaldeo sermone conceptum. ad latīnū stilum traham. librum utiq; tobie. quem hebrei de cathalago dūmarū sc̄p tuarū secantes. hūs que agiogra fa memorant manciparunt. feci sa tis desiderio uīo. non tam meo stu dio. Arguunt enī nos hebreo. stu dia. & imputant nobis contra suū canonem latinis aurib; ista trans ferre. Sed melius esse iudicans. phariseo. displicere iudicio. & epis copo. iussionib; deseruire. insti ti ut potui. Et quia uicina ē chal deo. lingua. sermone hebraico. utiq; lingue peritissimū loquacē reperiens. unius diei laborem arti piū. & qcqd uile in hebraicis uerbis exp̄lit. hec ego accepto notario ser monib; latinis exposui. Orationib; uīis mercedem hui' op̄is cōpensa bo. cū gratū uobis didicero. me

quod uibere estis dignati complesse.

Ex p̄licit xlogus. i. Incipit liber tobie.

OBIAS EXTRI bu & ciuitate neptā lim. que est insup̄t rib; galilee. supra naason. post ui am que ducit ad occidentem. insi nistro habens ciuitatem sepheth. cum captus esset in dieb; salmana sar regis assyriorū. incaptiuitate tamē positus. uiam ueritatis non deseruit. ita ut omnia que habēre poterat. cotidie cōcaptiuis triib; qui erant ex genere eius im pertiret. Tu aut̄.

Cumq; eēt uinior omnib; in tribu neptaliū. nihil tam pueri le gessit inope. Deniq; cū uent om̄s ad uitulos aureros. quos hieroboam fecerat rex isti. hic solus fugiebat consortia omniū. & p̄ge bat ad hiersim. ad templo dñi. & ibi orabat dñm dñm isti. omnia p̄mitua sua & decimas suas fide inter offerens. ita ut inīcio anno p̄selitis & aduenis ministaret om nem decimationē. Hec q; his similia scđm legem dī. puerulus obser uabat. cū uero factus fuisset uir. accep̄ uxore annā. de tribu sua. genuitq; ex ea filiū. nom̄ suū impōnens ei. Quē ab infancia timere

am docuit. qd ab omni peccato absti
nere.

111.

Gitur cu p captiuitate deuenisset.
cum uxore sua qd filio inciuitatem
nunue. cu omni tribu sua. qd om
nes ederent excibus gentiliu. iste
custodiuit anima suam. qd nūq m
contaminat est in seis eoz. Et qm
memoruit dm in toto corde suo.
dedit illi ds giam inconspectu
salmanasar regis. qd dedit ei po
testatem quo cuq uellet ire. ha
bens libertatem que cuq facere
uoluisset. P gebat ergo pomnes
qui erant in captiuitate. qd moni
ta salutis dabat eis. Cu autem ue
nisset in rages ciuitatem medo.
qd exhibet quib honoratus fuerat
arege. habuisset decem talenta
argenti. qd cu multa turba gene
ris sui. gavelum egentem uideret.
qui erat ex tribu eius. subcyroglia
pho dedit illi memoratu pondus

Dargentu. 111.
ost multu uero tempis.
mortuo salmanasar rege. cu reg
naret sennecharib filius ei p eo.
qd filios usit exosos haberet in co
spectu suo. tobias p gebat pom
nem cognationem sua. qd consola
batur eos. diuidebatq; uniuicuq;
put poterat de facultatib; suis.
esuriens alebat. nudisq; uestim

ta pbebat. qd mortuis atq; occisis se
pulturam sollicitus exhibebat.

Oeniq; cu reuersus fuisset rex
sennecharib fugiens a iudea
plagam quam circa eum ds fecerat
apte blasphemiam suam. qd natu
multos occideret ex filiis isrl. tobi
as sepeliebat corpora eoz. At ubi nun
ciatu est regi. iussit eum occidi. qd
tulit omnē substantiam eius. Tobi
as uero cu filio suo qd cu uxore fugi
ens nudus latuit. quia multi dilige
bant eum. Post dies uero quadragin
ta qnq; occiderunt regem filii ipsi.
qd reuersus est tobias ad domu suā
omnisq; facultas eius restituta ē ei.
Post hec uero cu esset dies festus
dm. qd factum esset prandiu bonū
in domo tobie. dixit filio suo. Vade
addue aliquos de tribu mā. timentes
dm. ut epulentur nobiscum. VI.

Cumq; abuisset. reuersus
mittiat. unū ex filiis isrl
uigilatum. iacere in platea. Statiq;
eriliens de accubitu suo. relinquens
prandiu. ieunius puenit ad corpus.
tollensq; illud portauit addomū
sua occule. ut dum sol occubuisse.
caute sepeliret eum. Cumq; occultas
set corpus. manducauit panem cu
laetu qd tremore. memorans illū
sermonē. quē dixit dñs pamos
ap̄ ham. Dies festi uī. conuertent.

in latitatem et in lucentum. Cum nero
sol occubuisse: abiit et sepelivit eum.
Arguebant autem illi omnes primi
sui dicentes. Nam huius rei causa ini-
fici iussus es. et iuxta effugisti mortis
imperium. et iterum sepelis mortuos.
Sed tobias plus timens cum quam re-
gem rapiebat corpora occisorum. et oc-
cultabat in domo sua. et mediis noc-
tibus sepeliebat ea.

vii

Contigit autem ut quadam die
cum tobias fatigatus a sepul-
tura ueniens domum. iactasset se iux-
ta parietem et obdormisset. ex nido
hyrundinum. dormienti illi calida
stercora incidenter sup oculos eius.
ficeretque oculus. Hanc autem temptationem
nem idem promisit dominus euenerit illi.
ut postea daretur exemplum pati-
entiae eius. sicut et sci iob. Nam cum
ab infancia sua semper dominum timuerit.
non est constatus contra dominum. quod
plaga cecidatus euenerit ei. sed immo-
bilis in diu timore permanebat. agens
de gratias omnibus diebus uite sue. Nam

viii **S**icut beato iob insultabant reges.
ita isti parentes et cognati eius. et
irridebant uitam eius dicentes. Vbi
est spes tua. pro qua elemosinas et se-
pulturas faciebas? Tobias vero incre-
pabat eos. Nolite ita loqui. quoniam
filii scors sumus. et uita illa expec-
tam. quam deus daturus est huius. qui

fidem suam nunquam mutant ab eo.

Alectio Prima.
Nissa uxori
die ibat ad teatrum
opus cotidie. et de labore manuum
suarum uictum. quem consequi pote-
rat deserebat. Unde factum est ut
bedum caprarum accipiens detulit
se domum. cui cum uocem balan-
tis uix eius audisset. dixit. Uide te
ne furtuus sit. reddite eum dominus
suis. quia non licet nobis aliquid
ex furto. aut edere aut contingere.
Adhuc iprorum eius irata respondit.
Manifeste uana facta est spes tua.
et elemosine tuorum modo paruerit.
Atque his et aliis huiusmodi uerbis

Tobias expribat ei. xi.
Tunc tobias ingemuit.
et cepit orare cum lacrimis dicens.
Iustus es domine. et omnia iudicia tua
iusta sunt. et omnis uis tua misericordia
et ueritas et iudicium. Et nunc domine
memoret mei. ne iudicata sum
de peccatis meis. neque remini-
scaris delicta mea. uia parentum
meorum. quoniam non obediuimus precep-
tis tuis. et traditi sumus inducperi-
onem. et captiuitatem. et mortem.
et infamiam. et imperium omnibus
nationibus inquit dispersisti nos.
Et nunc domine magna iudicia tua.
quia non egimus sed in precepta

Alectio prima
Rabat de uia
sarta dicens. Peto dñe:
ut de uinculo imperii hui' absoluas
me: aut certe desup terram
eripias me. Tu scis dñe quia nunq;
concupui virum: & mundam
seruauit anima mea ab omni concu-
piscentia. Nunquā cū ludentib;
misi me: neq; cū his qui inle-
uitate ambulant. participē me
pbi. Virū autē cū timore tuo
non cū libidine mea. consensi su-
scipe. Aut & ego fui illis indig-
na. aut illi mihi forsitan digni
non fuerunt. quia forsitan uiro
alio conseruasti me. Non est enim
inhominis potestate consilium tuū.
Hoc autē poerto habet omnis qui
colit te. quia uita eius si impba-
tione fuerit. coronabit. Si autē
tribulatione fuerit liberabitur.
& si incorreptione fuerit. admi-
sericordia tua uenire licebit. Non
enim delectaris impeditiōnib; nris.
quia post tempestatē tranquillū
facis. & post lacrimationē & fle-
tum exultationem infundis. Sit
nom̄ tuū ds. benedictū insclā.

ma. q; non ambulauim' sincerit̄ corā
te. Et nunc dñe secū uoluntatem
tuā fac meū: & p̄cipe in pace reci-
pi sp̄m meū. Expedit enī mihi mo-

Eri. magis quam uiuere. • 111
Adem die contigit. ut sara
filia raguel incuante medor. ut
q; ipsa audiret imperiū. ab una
exancillis patris sui. quō tradita
fuerat septem uiris. & demoniū
nomine asmo deus
occiderat eos. mox ut ingressi fu-
issent ad illam. Ergo cum pculpa
sua increparet puellā. respondit
ei dicens. Amplius non uideamus
exte filiū aut filiam sup̄ terā. in
terfecte uiros tuos. Nunq; & me
occidere uis. sicut etiam occidisti
septē uiros. Adhanc uocem p̄rē
insupiori cubiculo domus sue.
& tribus dieb; ac t̄bus noctib; non
manducauit neq; bibit. sed inora-
tione p̄sistens. & lacrimis depca-
batur dñm. ut ab isto imperio
liberaret eam. factum ē autem
tertio die. dum compleret oratio
nem. benedicens dñm dixit. Bene-
dictum ē nomen tuū ds patrū
uīor. qui cū iuratis fueris miām
facies. & intem pore tribulati-
onis peccata dimittis. hūs qui
iuocant te. Tu autem.

L E C T I O P R I M A

RABAT DE UIA
sarta dicens. Peto dñe:
ut de uinculo imperii hui' absoluas
me: aut certe desup terram
eripias me. Tu scis dñe quia nunq;
concupui virum. & mundam
seruauit anima mea ab omni concu-
piscentia. Nunquā cū ludentib;
misi me: neq; cū his qui inle-
uitate ambulant. participē me
pbi. Virū autē cū timore tuo
non cū libidine mea. consensi su-
scipe. Aut & ego fui illis indig-
na. aut illi mihi forsitan digni
non fuerunt. quia forsitan uiro
alio conseruasti me. Non est enim
inhominis potestate consilium tuū.
Hoc autē poerto habet omnis qui
colit te. quia uita eius si impba-
tione fuerit. coronabit. Si autē
tribulatione fuerit liberabitur.
& si incorreptione fuerit. admi-
sericordia tua uenire licebit. Non
enim delectaris impeditiōnib; nris.
quia post tempestatē tranquillū
facis. & post lacrimationē & fle-
tum exultationem infundis. Sit
nom̄ tuū ds. benedictū insclā. • 111
In illo tempe exaudite. sunt p̄ces
amboriū. inconspectu glorie. sum
mi dī. & missus est angl's dñi.
sc̄s raphael. ut curaret eos ambos.
quoꝝ uno tempe sunt orationes

inconspectu dñi recitate. Igittur cum
tobias pitaret orationem suā exaudi-
ri. ut mori potuisset. vocauit ad se
tobiā filiū suū. dixitq; ei. Audi fi-
lii uerba oris mei. qd ea in corde
tuo. quasi fundam̄ta construe. Cū
aceperit d̄s animā mēā corpus
meū sepeli. qd honore habebis ma-
tri tue. omnib; dieb; uite eius. Me-
mor enī esse debes. que qd quanta
picula passa sit ppter te in utero
suo. Cum autē qd ipsa compleue-
rit tempus uite sue. sepelies eam

Omnibus dieb; uite tue in
mente habeto dñm. qd caue ne qd
do peccato consentias. qd pptermit-
tas dñi nr̄i. Exsubstantia tua fac
elemosinam. qd noli auertere faci-
em tuā abullo paup. Ita enim
fiet. ut nec ate auertatur facies
dñi. Quomodo potueris. ita esto
misericors. Si multū tibi fuerit.
habundant̄ tribue. Si exiguum
fuerit. etiam exiguum libenter im-
ptare stude. Premū enī tibi bo-
num thesaurib; inde necessita-
tis. qd elemosina ab omni peccato
qd a morte liberat. qd non patet
animā ure intenebras. Fiducia
magna erit coram summo dō ele-
mosina. omnib; facientib; eam.
Attende tibi fili mi ab omni forni-

catione. qd ppter uxorem tuā. nun
quā patiaris erimen scire. Supbi-
am nunquā intuo sensu aut intuo
uerbo dominari pmissas. In ipsa
autem intuī sumpsit om̄is pdmo.

Lectio Prima. **XI T TOBIAS**

Onus filio suo. Quicūq; tibi
aliquid opatus fuerit. statim mer-
cedem ei restituere. qd merces mer-
cenariū tui apud
te omnino non maneat. Quod
ab alio odis fieri tibi. inde ne al-
teri aliquando tu facias. Panem
tuū cum esurientibus qd egenus
comede. qd de uestimentis tuis nu-
dos tege. Panem tuū qd uinū sup
sepulturam iusti constitue. qd no
li ex eo manducare. qd bibere cum
peccatorib;. Consiliū semp asapien-
te pquires. Omni tempe benedic
dñm. qd pete ab eo ut uias tuas di-
rigat. qd om̄ia consilia tua in ipso
pmaneant. **Tv**

Indico etiam tibi fili mi. dedisse
me decem talenta argenti. dum
infantulus es es gabelo in rages
ciuitate medox. qd cyrographum
eius apud me habeo. qd ido p̄que
quomodo adeum puenias. qd re-
cipias ab eo supra memoratum
pondus argenti. qd restitus ei
cyrographum suū. Noli timere

ura pugnare quod tam gen
erat sed mita bona habemus si
mentem dñi. qd uocem ab om̄i
rum qd factum. tunc. tunc
responde ppter in faciem
huius querit ppter in faciem
par. Quomodatamen hoc pe
natum in qua gressu. luc me
natur. regi filium uirgo. quod
figum dabo. Sed neq; tam
ppam ppter ille. supundo
cognovit. tunc ppter respondit
aliquem. Singapnum illud
quoniam penitus habeo quod
dum uocem faciam restitu
re. Sed neq; vnde qd inquit
in aliquem. quod tecum
sua mercata sua dona tua
no. ut recipias eam.

Tunc agens tobias. in
in facie suam splendidi
fronti. quasi puerū adam
buland. Et quoniam qd ang's
firā. Cantus unq; dicit
Inde te habemus hoc uincens.
In respondit. Sicut facit
et huius dicit ei. Non in que
non in regione nostra. Undi
non homi. qd om̄ia nostra uisit
ppter ambulau. qd uicibus
gabellam nr̄m qui nuntior
ppter uicem. medox. qui po
derat. uicem. et uicem. Gau

Dlxiiii. **L**ectio xvi.
filio suo. Quicquid
aliquid opatus facit. Atque
admodum a recte. q̄ mecum
comme. q̄ de vestimentis vnu
dos tegit. Vnde tu quicquid
seputuram usu omittas. qu
uero manducat q̄ obstat
peccatum. Sicut scilicet alio
tempore. q̄ patet ab eo ut vobis vnu
rigit. q̄ m̄a consilu manu
p̄muntat. Tu
vnu etiam tibi fuit datus.
mo decem talantum. don
tantulum cibis quod magis
conatur medie. vnguibus
tui xp̄id. me. tuo q̄ tuo p
quomodo adam p̄muntat. q̄ tu
xp̄us ab eo infestat. vnu
pendens angustia. restitu
vnguibus. Noluntur
vnguibus. q̄ sit d̄s intine
sili mi. paupem quidē uitam geri
mus. sed multa bona habebimus si
timuerim⁹ dñm. q̄ recesserim⁹ ab omnī
peccato. q̄ fecerimus bene. Tunc
tobias respondit patri suo q̄ dixit.
Om̄a quecūq; p̄cepisti m̄. faciam
pater. Quomodo autē hanc pe
cuniam inquirā ignoro. Ille me
nescit. q̄ ego illum ignoro. quod
signum dabo ei. Sed neq; uiam
p̄quam p̄gatur illuc. aliquando
cognoui. Tunc pater respondit
illi q̄ dixit. Gyrographum illius
quidem penes me habeo. quod
dum illi ostenderis. statim restitu
et. Sed p̄ge mine q̄ inquire ti
bi aliquem uirū. qui eat tecum
salua mercede sua. dum adhuc
uiuo. ut recipias eam. • 111.

Tunc egressus tobias. inue
nit stantē uiuenem splendidū
p̄metū. q̄ quasi paratū adam
bulandū. Et ignorans qd̄ angls
dñm ēt. salutauit eum q̄ dixit.
Vnde te habemus bone uiuenis.
At ille respondit. Ex filiis israel.
Et tobias dixit ei. Nostri mā. que
duerit in regionē medoz. Cui di
xit. Non. q̄ om̄a itinera eius fre
quenter ambulauit. q̄ mansi ap
gabellū frēm nr̄m qui moratur
in regionē medoz. que po
sta est in monte exbathanis. Cui

tobias ait. Sustine me obsecro. donec
hęc ipsa mūtiem patri meo. Tunc
ingressus tobias indicauit uniuersa
hęc patri suo. Sup que ammiratus
pater. rogat ut introiret adeum.
Ingressus itaq; salutauit eū q̄ dixit.
Gaudiū tibi semp sit. Et tobias ait.
Quale gaudiū mihi erit. qui inte
nebris sedeo. q̄ lumen celi non ui
deo. Cui uiuenis ait. Forti animo
esto. in proximo ē ut adō cureris.

Dlxiiii. **L**ectio i.
Dlxiiii. **E** 10
tobias. Nunquid pote
ris p̄ducere filiū meū. ad gabellū
mages ciuitatē medoz. Et cū re
dieris. restituā tibi mercede tuam.
Et dixit ei angelus. Ego ducā q̄ re
ducam eum ad te. Cui tobias respon
dit. Rogo te. indica mihi de qua
domo. aut de qua tribu es tu. Cui
raphael angelus dixit. Genius que
ris mercennarii. an ipsum mercen
ariū qui cū filio tuo eat. Sed ne
forte sollicitum te reddam. ego sū
aharias ananie magni filius. Et
tobias respondit. Ex magno gene
re es tu. Sed peto ne nascaris. quod
uoluerim scire genus tuū. Dixit
autē illi angls. Cece sanū ducam.
q̄ sanum tibi reducam filiū tuū.
Respondens autē tobias dixit.
Bene ambuletis. q̄ sit d̄s intine

nere utō: q̄ angls dī comitēt uobisēū.
Tunc paratis omnib⁹ . 11.

Tuque inuia erant portanda fecit tobis
as uale patti suo q̄ matti sue: q̄ am
bulauerunt simul. Cumq; pfecti es
sent: cepit flere mater eius q̄ dice
re. Baculum senectutis nře tulisti:
q̄ transmisisti anobis. Nunquā ēēt
ipsa peccatiā p̄qua misisti eū. Suf
ficerat nobis paupertas nřa: ut diui
tias computarem hoc quod uideba
mus filiū nřm. Dixit: tobias. Non
flere: saluus p̄ueniet filius nř. q̄
saluus reuertetur ad nos: q̄ oculi tu
i uidebunt eum. Credo enim quod
angls dī bonus comitetur eum:
q̄ bene disponat omnia que circa
ipsum geruntur. ita ut eum gau
dio reuertatur ad nos. Ad hanc uo
cem cessavit mater eius flere: q̄ ta
cuit. . 111.

Trofetus est tobias: q̄ canis
secutus est eum: q̄ mansit prima
mansione iuxta fluuiū tygris: q̄
exiuit ut lauaret pedes suos. Et ec
ce pisces inmanus exiuit ad deuoran
dum eum. Quem expausens to
bias: exclamauit uoce magna diens:
Dñe: inuadit me. Et dixit angls.
Appende branciā eius: q̄ trahē
eum ad te. Quod cum fecisset: at
traxit eum insicū: q̄ palpitare ce
pit ante pedes eius. Tunc dixi ei

angelus. Crederet hunc p̄seum: q̄
cor eius: q̄ fel: q̄ recor repone tibi.
Sunt enim hęc necessaria ad medica
mentum utilit. Quod cum fecisset:
assauit carnes eius: q̄ secum sustule
runt inuia: q̄ cetera sallierunt que
sufficerent eis: quo usq; p̄uenirent
images ciuitatem medior. Tunc in
terrogauit tobias anglin: q̄ dixit
ei. Obscurio te abharias frater: ut
dicas mihi quod remedium habe
bunt ista: que de p̄se seruare
uisisti. Respondensq; dixit ei.
Cordis eius particulam: si sup carbo
nes ponas: fumus eius extircat
omne genus demonior. siue auro
siue a miliere: ita ut ulta non
accedat adeos. Et dixit ei. Vbi
uis ut maneamus? ¶ 1.

Respondens angelus ait.
Est hic rāquel nomine
appinquis vir de
tribu tua: q̄ hic habet filiam no
mine sarra: sed neq; masculum
neq; feminam ullum habet alii
preter eam. Tibi debetur omnis
substantia eius: q̄ oportet eam
te accipe coniuge. Pete ergo eā
ā patre eius: q̄ dabit tibi eam iux
orem. Tunc respondit tobias
q̄ dixit. Audiu: quia tradita ē
uiris septem q̄ mortui sunt: sed
q̄ hoc audiu: quia demonium

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

illos occidit. Tunc ergo ne forte
q̄ mibi hęc euemant. q̄ cū sim uni
cus parentib; meis. deponam senec
tatem illorū cum istitia ad inferos.

Tunc angelus raphael . 11.
dixit ei. audi me. q̄ ostendā tibi
qui sunt quib; p̄ualere potest de
monū. Hui nanq; qui coniugium
ita suscipiunt. ut dīm āse q̄ asua
mente excludant q̄ sue libidini
ta uacent. sicut equus q̄ mulus.
in quib; non est intellectus. habet
potestatem demonū super eos.
Tu autē cū accepis eam. ingressus
cubiculū p̄tis dies continens esto
ab ea. q̄ nūbi aliud nisi orationib;
uacabis cū ea. ipsa autē nocte.
incenso iecore p̄scis. fugabitur
demonū. Sedā uero nocte. in
copulatione scōr patarcharū ad
mitteris. Tertia autē nocte. be
nedictionem consequeris. ut filii
ex uobis incolores p̄centur.
Transacta autē tertia nocte. acci
pies uirginem cū timore dīm. amo
re filiorū magis quā libidinis duc
tus. ut insemine ab ira he. benedic
tionem in filiū consequaris. . 111.
Ingressi sunt adraguel. q̄ susce
pit eos raguel cū gaudio. intueniq;
tobiam raguel dixit amē uxori
sue. Quam similis est uiuenis
iste consobrino meo. Et cum hęc

dixisset art. Vnde estis uiuenes fr̄s
mei. dt illi dixerunt. H̄tribu nep
talim sumus. exceptuitate nūiue.
Dixitq; illis raguel. Nostis tobiam
fratrem meū. Qui dixerunt. Noui
mus. Cumq; multa bona loqueret
de eo. dixit angl's adraguel. Tobi
as de quo interrogas pater hui' est.
Et misit se raguel cū lacrimis. q̄ oscu
latus est eum. q̄ plorans sup collum
eius dixit. Benedictio sit tibi fili
mi. quia boni q̄ optimi uiri fili' es.
Et anna uxor eius. q̄ saria filia ipsoz
lacrimat̄ sunt. Postquam autē lo
cuti sunt. p̄cepit raguel occidi arie
tem. q̄ parare coniugium. Cumq; hor
taretur discubere eos ad prandū.
tobias dixit. Hic ego hodie non
manducabo neq; bibam. nisi prius
petitionem meā confirmes. q̄ p̄mit
tas m dare sartam filiā tuā. Quoau
ditio uerbo raguel expauit. sciens.
quid euenerit illis septem uiris. q̄
timere cepit. ne forte q̄ huic simi
liter accideret. **DOM IIIII OFNSIS SF PT FOIB. IHEI PIT**

liber **Iudith**. 1.

MARFA XATITAQ;
rex medox subiugaue
rat multis gentes.
imperio suo. q̄ ip
se edificauit ciuitatem potentissi
mam. quam appellauit egbatha

mis. ex lapidib; quadratis q' sectis. fe-
cittq; muros eius in altitudine cubitorum
septuaginta. in latitudine cubitorum
triginta. Turrel uero eius posuit in
altitudine cubitorum centum. pqua
drum uero earum. latus utrumq;
uicenorū pedum spacio tenebatur.
Posuitq; portas eius in altitudine
tutriū. q' gloriabat̄ quasi potens
in potentia exercitus sui. q' ingla

A quadrigarum suarū. · 11 ·
anno igitur duodecimo regni
sui nabuchodonosor rex assyriorū
qui regnabat in iudee ciuitate
magna pugnauit contra arsaxat.
et obtinuit eum in campo magno
qui appellatur ragau. circa eiusfra-
ten et tygrin et thiadasan in campu-
so erioch regis elicorum. Tunc ex-
attatum est regnum nabuchodonosor.
et cor eius eleuatum est. et mi-
sit adomī qui habitabant incilia
et damasco et libano. et ad gentes
que sunt in carmelo et cedar. et in
habitantes galileā in campo mag-
no hederion. et adomī qui erant
in samaria et transflum iordanen-
usq; hierosim. et omnē terram iesse.
quo usq; pueniatur ad montes am-
opie. Ad hos omī misit murtios
nabuchodonosor rex assyriox. Qui
omī uno animo contidixerūt. et remu-
serūt eos iuacios ac sine honore ab
iecerunt.

Tunc indignatus nabuchodonosor rex ad omnem terram illam invavit preceptumque i thronū | suū quod defenseret se de omnibus regionib*h*uis anno tercio decimo nabuchodonosor regis uicesima quod sedā die mensis primi factum est uerbum in domo nabuchodonosor regis as siniorum ut defendaret se vocauitque omnes maiores omnesque duces et bellatores suos quod habuit cū eis mysterium consilii sui dixeratque cogitationem suā meo esse ut omnē terram suo subiugaret imperio Quod dictum cum placuisse et omnibus uocauit nabuchodonosor rex holofernem principem militie sue quod dixit ei Igitur credere adiuersum omne regnum occidentis quod contra eos principue qui contēpserunt imperium meū Non parcat oculus tuus ulli regno omnesque urbem munitam subiugabis mihi.

Huius ulli regno: omnēq; urbem
munitam subiugabis mihi. . 1111
closteris uocauit duces
q; magistratus uirtutis ac
syrorū q; dimicerauit uitos in ex
peditionem sicut p̄cepit ei rex:
centum uiginti milia peditum
pugnatorū. q; equites sagittarios
duodecim milia: omnēq; expectati
onem suā fecerūt p̄ire: in multu
dine immunterabilium camdoniū.

cum his que exerentib; sufficerent co-
piose. Bovim quoq; armata. gte-
gesq; om̄ū. quorū non erat numer.
frumentum exomni syria intransitu
suo parati constituit. durū uero q;
argentū de domo regis assumpsit
multū numis. q; pfectus est ipse.
q; om̄is exerentis cum quadrigis q;
equitibus & sagittariis. qui coope-
ruerunt faciem terre. siē locutus.

Cumq; ptransisset
fines assyrior; uenit adma-
gnos montes ange qui sunt a sum-
mitate ciliie. Ascenditq; om̄a castel-
la eoz: q̄ obtinuit omnē munici-
onem. Effregit autē ciuitatē op̄i
natissimā melothi: pdauitq; om̄
nes filios tharsi: q̄ filios isiahel.
qui erant contra faciem deserti: q̄
ad austrum terre celeon. Et tran-
sūt eufraten q̄ uenit ad mesopo-
tamia: q̄ fragit om̄is ciuitates ex-
cessas que erant ibi a torrente
mambre: usq; quo pueniat ad
mare. Et occupauit om̄is tūmos
eius a ciliicia usq; ad fines iapheth.
qui sum ad austrum: abduxitq;
om̄is filios madian ad pdauit om̄
nem locupletationem eoz: om̄isq;
resistentes sibi occidit more gla-

Post hec ascendit incampos
damasci inde h' messis' et siccen

dit om̄a sata · om̄sq; arbores ac vine
as fecit incidi · q̄ cecidit timor
illius sup om̄s inhabitantes terram.
Tunc miserunt legatos suos univer-
sarū urbū q̄ p̄uinciarū reges ac
principes · syrie scilicet q̄ mesopo-
tamie · q̄ syrie lobal · q̄ l̄ybie atq;
cilicie · Qui uenientes ad holofer-
nem dixerunt · Desinat indignatio
tua curia nos · Melius est enim ut
uenientes seruiamus nabuchodono-
sor regi magno · q̄ subditi simus
tibi · quam morientes cū interitu
nīo · ipsi seruitutis nīe dampna
patiamini.

Omnis ciuitas nostra. omnisq;
possessio. omnis colles. & montes &
campi. armenta boum. greges oviū.
capiarumq; equorū camelorū q; q; uni
uersaq; facultates nře atq; familie
in conspectu tuo sunt. Sunt omnia
sub lege tua. Nos etiam q; filii nři.
serui tui sumus. Veni nobis pacificē
dñs. q; utere seruitiis nřis. sic pia
cuerit tibi. Tunc descendit de
montib; cū equitib; iniuritate ma
gna. & obtinuit omnē ciuitatem
& omnē inhabitantē terrā. De
universis autē urbib; assumpſit
sibi auxiliarios viros. fortes & eleo
tos ad bellum. tantusq; metus p
uincīis illis incubuit. ut univer
sarū urbū habitatores. p̄nixeret

q̄ honorati simul cū populis exiret
in obuiā uenienti: excipiente eum
cū coronis q̄ lampadib; ducentes
choros mybiis q̄ tympanis. Nec
ista tamen facientes ferocitate eius
pectoris mitigare potuerunt. Nam
q̄ ciuitates eoz destruxit: q̄ lucos

P eorum excidit.
recepit illi nabuchodonosor
rex. ut om̄s deos terre extimaret.
uidelicet ut ipse solus d̄s diceret.
ab his nationibus. que potuisse
holofernes potentia subiugare.
¶ transiens autē syriam s̄obal. q̄ om̄
nem apamiam. om̄neq; mesopota
miā. uenit ad idumeos interea ga
baa. accepitq; ciuitates eorū q̄ sedit
ibi p̄triginta dies. in quib; diebus
adunare p̄cepit uniuersum exerci
tum iurutis sue. Tunc audientes
hec filū istū. qui habitabant interea
iuda. timuerunt ualde a facie eius.
Tremor etiam q̄ horror miserit sen
sus eoz. ne hoc ficeret hierlm̄ q̄
templo d̄ni. quod fecerat ceteris
ciuitatib; q̄ templis earum. q̄ mi
serunt in nomine samaria p̄circutū
usq; hiericho. q̄ p̄occupauerunt
om̄s uertices montū q̄ muris cir
cumdederunt uicos suos. q̄ con
gregauerunt frumenta imprepara
tōnē pugnē. Tu autē dñe.

Sacerdos eliachim
scripsit ad uniuersos qui
erant contra h̄esdileon. que est con
tra faciem campi magni iuxta do
thaim. q̄ uniuersis p̄quos transit
esse poterat. ut obtinerent ascens
montū. p̄quos uia esse potuerat
adhierlm̄. ut illic custodirent ubi
angustum iter ēe poterat inter
montes. Et fecerunt filū istū. scđm
quod constituerat eis sacerdos do
mini heliachim. Et clamauit om̄s
populus addīm instantia mag
na. q̄ humiliauerunt animas suas
ieuniūs ipsi q̄ mulieres eoz. q̄ in
duerunt se sacerdotes cilicii. q̄
infantes p̄strauerunt contra facie
templi d̄ni. q̄ altare d̄ni operuer
cilicio. Et clamauerunt addīm is
rahel unanimiter. ne darentur in
p̄dam infantes eoz q̄ uxores eoz
induisionem. q̄ ciuitates eoz in ex
timū. q̄ sc̄a eoz impollutiones.

Tunc heliachim sa
cerdos d̄ni magnus cir
ciuit om̄ne istū. allocutus q̄ est
eos dicens. Scitote qm̄ exaudiuit
d̄ns p̄ces urās. si manentes p̄mane
ritis ieuniūs q̄ orationib; in espe
tu d̄ni. Memento estote moysi ser
ui d̄ni q̄ amalech confidentē inur
tute sua q̄ impotentia sua q̄ in ex
eritu suo q̄ capitis suis q̄ incur

Sacerdos tuus q̄ iniquitib; suis: non infero pugnando. sed p̄cibus suis orando deiecit. Sie erunt uniuersi hostes isti: si p̄seueraueritis in hoc ope quod cepistis. Adhanc igitur exhortationem eius. depantes dñm. p̄ma nebant inconspectu dñi. ita ut etiā hūi qui holocausta dño offerebant. p̄cincti ciliicis offerrent sacrificia dño: q̄ erat cimis sup̄ capita eoz. q̄ extoto corde suo om̄s orabant dñm. ut iustaret populum suū israhel. Huntiatum est holoferni p̄ncipi militie assyrioz. quod filii isti se p̄pararent ac montū itinera conclusissent. q̄ furore nimio exar sat miracundia magna. Vocauitq; om̄s principes moab q̄ duces am mon. q̄ dixit eis. Dicte mihi quis sit iste populus qui montana obserdet. aut que q̄ quales q̄ quantę sine ciuitates eoz. que etiam sit iuris eoz. aut que sit multitudo eoz. uel quis rex militie eoz. Quare p̄ omnib; qui habitant moriente contempserunt me: q̄ non exierunt mobiū nobis ut suscepserent nos cum pace.

Gunc arbor dux om̄niū filior̄ amon. respondens ait. Si digneris audire dñe m̄s dicam ueritatē inconspectu tuo de p̄plo isto qui in montanis

habitat. q̄ non egredietur falum ex ore meo. Populus iste ex parte me chaldeoz est. Hic p̄mū in meso potamia habuauit. qm̄ noluerit sequi deos patrū suoz qui erant in terra chaldeoz. Deserentes itaq; ceremonias patrū suoz que in multitudine deoz erant. unum dñm celi coluerunt. Qui q̄ p̄cepit eis. ut exirent inde q̄ habitarent in charian. Cumq; operuisset om̄ne trā famel. descenderunt in egyptum. uileq; pannos quadringentos sic multiplicati sunt. ut dinumerari eoz non possit exeritus. Cumq; grauasset eos rex egypti. atq; medificationib; urbiū suarū inluto q̄ latere subiugasset eos. clamauerunt ad dñm suū. q̄ p̄cessit totā terrā egypti plagi uariis. Cumq; eieis sent eos aīe egypti. q̄ cessaret plaga ab eis. q̄ iterum uellent eos capere q̄ ad suū seruitū reuocare. fugientib; his d̄s celi mare apertuit. ut hinc inde aquę quasi muri solidarentur. q̄ isti pede siccō fundū maris p̄ambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exeritus egyptior̄ eos p̄sequeretur. ita aquis cooptus est. ut non remanerent uel unus quidem qui factum posteris nuntiaret.

OIXIT achior adholofernem.
Ingressus dī populus mare ru-
brum · deserta sýnai montis
occupauerunt · in quibus nunquam
homo habitare potuit · uel filius ho-
minis requieuit · Ilic fontes amari
ob dulcati sunt eis adbibendū · q̄
pannos quadraginta annonā dece-
io consecuti sunt · Ubicūq; ingressi
sunt · sine arcu q̄ sagitta q̄ absq;
scuto q̄ gladio · d̄s eorum p̄eis
pugnauit q̄ uicit · q̄ non fuit qui
insultaret populo isti · nisi quan-
do recessit acutura dñi dī sui · Quo-
tientescūq; autem preter ipsum dñm
sui alterum coluerunt · dati sunt
in p̄clam · q̄ ingladū q̄ in obp̄briy ·
Quotientescumq; autē penituerunt
se recessisse acutura dī sui · dedit
eis d̄s celī uirtutem resistendi ·

Deniq; chananeū regem.
q̄ iebuseū · q̄ fereleum
q̄ etheum q̄ amorteum · q̄ om̄s po-
tentis in ebon p̄strauerunt · q̄ ter-
ras eoz q̄ ciuitates eorum ipsi pos-
sederunt · q̄ usq; dum non peccas-
sent inconspectu dī sui · erant cū
illis bona · Ds enim illor̄ odit ini-
quitatem · Nam q̄ ante hos annos
cum recessissent a via quam dede-
rat illis dīs ut ambularent mea ·
extminati sunt plūs multis nati-
onib; q̄ plurimi eoz captivi ad

ducti sunt int̄am non suam. Nup
autē reuersi ad cīm suū. ex disp̄sione
qua disp̄si fuerant adunati sunt.
q̄ ascenderunt montana h̄ec om̄a.
q̄ iterum possident hi etiā ubi s̄t
sc̄a sc̄orum. Hunc ergo dñe meus
p̄quire. si est aliqua iniquitas eoz
in conspectu dī eoz ascendamus ad
illos. quō tradens tradet illos d̄s
eorum tibi. q̄ subiugati erunt
sub iugo potentie tue. Si autem
non est offensio p̄p̄li hui' coram
dō suo. non poterimus resistere
illis. quō d̄s eorum defendet illos.
q̄ erimus in obp̄briū uniuersit̄e.
Et factum est cum . iii.
cessasset loqui achior h̄ec
uerba. irati sunt om̄is magnates
holofernisi. q̄ cogitabant m̄ficere
eum. dicentes ad alterutrum. Quis
est iste. qui filios isti' posse ducat
resistere regi nabuchodonosor.
q̄ exercitibus eius. homines iner-
mes. q̄ sine uirtute. q̄ sine p̄itia
artis pugne. Ut ergo cognoscatur
achior. quō fallit nos. ascendam̄
in montana. q̄ cum capti fuerint
potentes eorum tunc cū eisdem
gladio transuerterebit. ut sciat
omnis gens quō nabuchodonosor
d̄s terre est. q̄ p̄ter ipsum non
est aliis. factum ē autē cū ces-
sasset loqui. indignatus holo-

fernes uehementē. dixit adachior.
Quō apphetasti nobis dicens quod
gens istī defendatur a dō suo. ut
ostendam tibi. quia non est dō
nisi nabucho donosor. cum p̄cūs
serimus eos om̄s sicut hominem u
num. tunc q̄ ipse cum illis gladio
assyrīoꝝ interib⁹. q̄ om̄nis iſtī
p̄ditione disparat. q̄ p̄bab⁹ q̄m
nabucho donosor. dñs sit uniuers
e terre. tuncq; gladius militie
meꝝ transiet platera tua. q̄ con
fixus cades inter uiulneratos iſtī.
q̄ non respurabis ultra donec ex
timineris cum illis.

lect. 1.

O IXIT H 010 ffr
nes adachior. Si apphetā
tuā ueram existimās non
concidat multus tuus. q̄ pallor
qui faciem tuā obtinuit abscedat
ate. si uerba mea hēc putas imple
ri non posse. Ut autē noueris q̄
simil cum illis hēc experieris. ec
ce ex hac hora. illoꝝ p̄plo sociabe
ris. ut dum dignas mei gladii
penas exceptum. ipse simul ulti
ni subiaceas. Tunc holofernes p̄
cepit seruis suis. ut comprehendē
rent achior. q̄ ducerent eum in
bethuliam. q̄ traiderent eū in ma
nus filioꝝ iſtī. Et accipientes eū
serui holofernis. p̄fecti sunt p
camnestria. Sed cum appropin

quassent admontana. exierunt con
tra eos fundibulariū. illi autē di
uerentes alatere momis. ligauerūt
achior ad arborem manib⁹. q̄ pedib⁹.
q̄ sic iunctum de restibus dimise
runt eum. q̄ reuersi sunt ad dñm

suū.

11.

P otto filii iſtī descendentes
de bethulia uenerunt adeum. Quē
soluentes duxerunt adbethuliam.
Atq; in medio populo illum statu
entes p̄cunctati sunt quid rerum
esset. quod illum uinctū assyrii re
liquissent. Indieb; illis erant illic
p̄ncipes. obias fili⁹ mica. de trib⁹
symeon. q̄ charni qui q̄ gothoniel.
In medio itaq; senioꝝ q̄ inconspec
tu omnī. achior dixit omnia que
locutus fuerat ipse ab holoferne.
interrogatus. q̄ quainter populus
holofernī uoluisset. ppter hoc uer
bum int̄ficeret eum. q̄ quēadmo
dum ipse holofernes. natus uisse
rit eum isahelitis. hac de causa tra
di. ut dum uinceret filios iſtī. tē
etiam ipsum achior diuersis uibe
at supplicis interire. ppter hoc
quod dixisset. dō celī defensor

eorum est.

111.

C um uniuersa achior ex
posuisset. omnis populus cecidit
infaciem adorantes. q̄ commun
lāmatione. q̄ fieri immone

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

pc̄s suas d̄no effuderunt dicentes.
Dñe d̄s celi q̄ tere: intuere sup̄biā
eoz. q̄ respice admirām humilitatem.
q̄ faciem tuoz sc̄oz attende: q̄ osten-
de: quia non derelinquis p̄sumtes
de te. et p̄sumentes de se. q̄ de-
sua uirtute gloriantes humilias.
finito itaq; fletu. q̄ p̄totum diem
populoz oratione completa! cōso-
lati sunt achior dicentes. Ds patriū
n̄oz. cui' tu uirtutem p̄dicasti. ipse
tibi hanc dabit uicissitudinē! ut
eoz magis tu interitū uideas. Cum
uero d̄ns d̄s n̄ dededit hanc liber-
tatem seruus suis. sit q̄ tecū inme-
dio n̄i sicut placuerit tibi. ita ut
cum tuis om̄ibus conuerseris. Tunc
ohias finito consilio suscepit eum
indomū suā. q̄ fecit cenam magnā.
q̄ uocatus omnib; p̄spiteris simul
expleto ieiunio refecerunt. Postea
uero conuocatus est om̄is. q̄ p̄to-
tam noctē intra ecclām orauerunt.
petentes auxiliū adeo istahel.

Lectio Prima;
Pro 10 fer ne s
altera die p̄cepit exercitib;
suis. ut ascenderent contra bethu-
liam. sicut enim pedes bellatoz
centū uiginti milia. q̄ equites ui-
gunti duo milia. p̄ter p̄paratio-
nes uiroz illoz quos p̄occupau-
rat captiuitas. q̄ ad ducti fuerant

de p̄mūlūs q̄ urbib; uniuersē ui-
uentūlūs. om̄is parauerunt se ad
pugnandū contra filios istū. q̄ ue-
nerunt p̄crepidinem montis usq;
ad apicem qui respicit contra do-
tham. a loco qui dicitur belma-
usq; celmo. qui est contra h̄esdrelon.
filii autem istū ut uiderunt mul-
titudinem illoz p̄strauerunt se
sup̄ terram. minentes cinerē super
capita sua. unanimē orantes. ut
d̄s istū muscadiam suā ostenderet.
sup̄ p̄plūm suū. Et assūntes arma
sua belica. sedērunt ploca que an-
gusti mineri. tramitē dirigunt in
ter montuosa. q̄ erant custodien-
tes ea tota die q̄ nōte. . 11.

Porto holofernes dum cir-
cuit p̄gyrum. repperit qd̄
fons qui influebat aque ductum
illoz à parte australi extremitatē
dirigeret. q̄ incidi p̄cepit aque
ductū eoꝝ. sicut autē non longe
amuris fontes. ex quib; furtim ui-
debantur haurire ad refoculandū
potius quam ad potandū. Sed si
lū amon q̄ moab ascenderunt ad
holofernem dicentes. filii istū
nec in lancea nec insagita confi-
dunt. s; montes defendunt illos.
q̄ munient illos colles in p̄cipitio-
constituti. Ut ergo sine congres-
sione pugnē possis supare eos.

pone pone custodes fontū ut n̄
baunant ḡcis. q̄ sine gladio int̄fi
cier eos. uel certe fatigati iradent
ciuitatē sua. quā ciuitatē putant
montib; positam superare n̄ posse.

Et placuerunt uerba . 111.
Hec corā holoferne et corā
om̄ib; satellitibus suis. q̄ constitu
it p̄ḡrum centenarios. p̄ singu
los fontes. Cumq; ista custodia
p̄ dies uiginti fuisset expleta.
defecerunt eisterne q̄ collectio
nes aquarū omnib; inhabitantib;
bethuliā. ita ut non esset intia
ciuitatem unde satiarent̄ uel
una die. quō adm̄surā dabantur
populis aqua cotidie. Tunc ad
obiam congregati om̄s uiri femi
neq; uiuentes q̄ paruuli. simul
om̄s una uoce dixerunt. Iudicet
d̄s int̄ nos et te. qm̄ fecisti inno
mala. nolens loqui pacifice cū
assyrīis. q̄ ppter hoc uendidit
nos d̄s inmanib; eoz. q̄ idō non
est qui adiuuet. cum p̄sterna
mur ante oculos eorum insiti
q̄ p̄ditione magna. Et nunc
congregate uiuentes qui mei
uitate sunt ut sponte nos tra
damus om̄s populi holoferni.
Melius est enim ut captivi bene
dicamus d̄nū uiuentes quam
moriamus q̄ simus obprobrium

omni carni. cum uideamus uxores
m̄as. q̄ infantes m̄os moriantur o cu
los nostros. **Lect. 1.**

Et factum est
cum audisset populi uer
ba iudith uidua. que erat
filia merari. filii idqr. filii ioseph.
filii obie. filii elai. filii lamnor.
filii redeon. filii raphoim. filii achi
tob. filii melchie. filii enan. filii
nathanie. filii salathiel. filii syme
on. filii ruben. q̄ uir eius fuit ma
nases. qui mortuus est indeb' mes
sis hordianie. Insta bat enim
sup alligantes manipulos incam
po. q̄ uenit estus sup caput eius.
et mortuus est in bethulia ciuita
te sua. q̄ sepultus est illic cū pa
tribus suis. Erat enim iudith relic
ta eius uidua. iam annis tribus q̄
mensib; sex. Et insipionib; dom'
sue fecit sibi secretum cubiculū.
in quo cū pueris suis clausa mora
batur. q̄ habens sup lumbos suos
ciliū. ieunabat omnib; diebus
uite sue ppter sabbata q̄ neome
niam q̄ festa domus isti. Erat
enim eleganti aspectu nimis. cui
uir suis reliquerat diuitias mul
tas. q̄ familiā copiosam. ac posses
siones. armentis boum. q̄ gregib;
ouū plenas. Et erat hec in omnib;
famoissima. quō timebat d̄m

Iualde: nec erat qui loqueretur de illa uerbum malum. • 11.

Iudith cū audiisset quō ohias p̄misisset quod transacto quinto die tradidit ciuitatem misit ad p̄spiteros chabri q̄ charmin. q̄ uenerunt ad illam. q̄ dixit illis. Quid est hoc uerbum in quo consensit ohias. ut tradiceret ciuitatem assyriū. si intra quinq; dies non uenerit uobis salus adiutorium? Et qui estis uos. qui temptatis dñm?

Non est iste sermo qui misericordiam promovet. sed potius qui irā exercitet. q̄ furorem accendat. Post sustis uos tempus miserationis domini. q̄ marbitrū nūm. diem constitutis ei. Sed quia patiens ē dñs in hoc ipso penitemus. et indugentiam eius lacrimis postulem. Non enim quasi homo d̄s sic condemnabitur. neq; sicut filius hominis adiutoriā inflamabitur. Et ideo humiliem illi animas nūas. q̄ inspū humilitatis q̄ contrito constituti. q̄ humiliato seruientes illi dicamus flentes d̄no. ut secundum uoluntatem suā. sic faciat nobiscū misericordiam suā. ut sicut cōturbatum est cor nūm insipbia eorum. ita etiā de mā humilitate

Gloriemur. • 111.
Et dixerunt illi ohias q̄ p̄bri.

Hunc ora p̄ nobis. qm̄ mulier sc̄a es q̄ timens dñm. Et dixit illis iudith. Sicut quod loqui potuerū ēē cognoscitis. ita qd̄ facere disposui. p̄bate si ex dō est. q̄ orate ut firmū faciat d̄s consilium meū. Stabitis uos ad portā nocte ista. q̄ ego exeam cū abra mea. q̄ orate ut sicut d̄christis. in diebus quinq; respiciat dñs p̄p̄lū suū isrl̄. Vos autē nolo ut scrutemini actum meū. q̄ usq; dñi renuntiem uobis. nihil aliud fiat. nisi oratio p̄me addñm dñm nūm. Et dixit adeam ohias princeps iudee. Hade in pace. q̄ dñs sit tecum in unctione inimicorum nōr̄. Et reuertentes abierunt. Quibus abscedentibus. iudith ingressa est orationem suū. q̄ induens se cibis. posuit cinerem sup̄ capitū suū. et p̄sternens se d̄no. clamauit ad dñm. factum est autem cū cesasset clamare. addñm. surrexit de loco quo iacebat p̄strata domino. uocauitq; abram suā. q̄ descendens in domū suā. abiit a se cibicū. q̄ exuit se uestimento uiduatus sue. q̄ lauit corpus suū. q̄ uixit se myrra optimo. q̄ diserimauit crinē capitū sui. q̄ imposuit mitrā sup̄ capitū suū. q̄ induit se.

Badische Landesbibliothek
Baden-Württemberg

uestimentis iocunditatis sue: induitq;
scandalia pedibus suis: assump̄ sitq;
derutariola q̄ lilia q̄ inaures q̄ anu
los: q̄ omnibus ornamentis suis or
nauit se. Dom̄. si. mensis septem

bris que extingit eo anno quo dom
dies tangit e uel b litteram

Incepit liber Heester. lect. i.

H DIF B U S A S U F R I . Q U I
regnauit ab india usq; ethiopiam.
sup centum uiginti septem puen-
cias. quando sedet in solio regni
sui. susa ciuitas regni eius exordi-
um fuit. Tercio igitur anno impii
sui fecit grande coniuicium cunctis
principibus. & pueris suis fortissi-
mis psarum. & medox inclitis.
& pfectus pueriaru coram se. ut
ostenderet diuinitas glorie regni
sui. ac magnitudinem atq; iactan-
tiam potentie sue. multo tempe-
centum uidelicet quod octoginta

C diebus. Tu .ii.
umq; implerent² dies co-
muni. inuitauit omne populu-
qui inuentus est insulis. amaxi-
mo usq; ad minimū. q; septem
diebus uisit conuiuiū pparari.
inuestibulo horti q; nemoris. qd'
regio cultu q; manu cōstitū erat.
Et pendebant exomī parte. tento-
ria aerii coloris. q; carpassini. et
uincetui. sustentata funibus

bissimus atq; purpureis. qui eburne
is circulis inserti erant. q; colum
nis marmoreis fulciebant. lectu
li quoq; aurei q; argentei. sup pauci
mentū sinaragdino q; pario stratū
lapide. dispositi erant. quod mira
uarietate pictura decorabat. Bi
bebant autem qui inuitati erant
aureis poculis. q; aliis atq; aliis ua
sis cibi inferebantur. **iii.**

Unūm ut magnificētia
regia dignūm erat. ha-
bundans q̄ p̄cipiū ponebatur.
nec erat qui nolentes cogeret ad
bibendum. sed sic rex statuerat.
p̄ponens mensis singulis de prin-
cipib⁹ suis. ut sumeret unusq; s̄q;
quod uellet. Vaſthi quoq; regina
fecit coniūniū feminarū impala-
tio. ubi rex asuerus manere con-
ſueuerat. Itaq; die septimo cum
rex eēt hilarior. q̄ post nimiam
potationem incaluisseſſet mero. pre-
cepit maumān. q̄ bahathia. q̄ ar-
bonā. q̄ bagathia. q̄ abgathia. et
harath. q̄ charcas. septem eunuchis.
qui inconspectu eius ministrabāt.
ut introdicerent reginā vaſthi.
coram rege posito ſup capite eius
diadema. et ostenderet cimetiſ
populi q̄ p̄ncipibus illi pulchri-
tudinē. Ciat enim pulchra ualde.
Quę tenuit. q̄ ad regis imperiū

Hoc ixit mamucha regi. Si tibi placet egrediatur edictum a facie tua. et scribatur iuxta legem psarum

Iqd peumuchos mandauerat uenire contempsit. **III.**
ratus rex qd nimio furore succensus interrogauit sapientes. qui ex more regio semper aderat. qd uloy faciebat cuncta consilio. scientiam leges ac iura malorum. erant enim primi et primi charsea. qd sethar. et matha. qd tharsis. et mares. qd marsana. qd mamucha. septem duces psarum atq; medoy. qui uidebant faciem regis. qd primi post eum residere soliti erant. cui sententie uasthi regina subiaceret. que asueri regis impium. quod peumuchos manda uerat facere noluisset. Respondit qd mamucha. audiente rege atq; principib;. Non solum regem. lesit regina uasthi. sed qd omnes principes qd populos. qui sunt incunctis p uincis regis asueri. Igredietur enim sermo regine ad omnes mulieres. ut contempniant viros suos et dicant. Rex asuerus uissit ut regina uasthi intraret adeu. qd uila noluit. atq; hoc exemplo omnes principum conuges psarum atq; medoy paruipendent imperia maritorum. Vnde regis uista est in dignatio. **V.**

medoy. quam pteire illicitum est. ut nequaquam ultra uasthi ingreditur ad regem. sed regnum ipsi altera que melior est illa accipi at. qd hoc inomne quod latissimum est puentiarum tuarum diuulgetur impium. et cuncte uxores tam maiores quam minores deferant maritis suis honorem. Placuit consilium ei regi qd principibus. fecitq; rex uixta consilium mamucha. qd misit epistles ad universas provincias regni sui. ut queq; gens audire et legere poterat diuersis linguis qd inter se esse viros principes. ac maiores indomib; suis. qd hoc peumuchos populos diuulgari. **VI.**

His ita gestis postquam regis asueri deferuerat indignatio. recordatus est uasthi et que fecisset. uel que passa esset. Dixeruntq; pueri ac ministri ei. Que rantur regi puelle uirgines ac speciosae. et mutantur qui considerant universas provincias puellas speciosas. et uirgines. et adducant eas ad celiitate susam. et tradant indomum feminaru sub manu ehei eunuchi. qui est ppotitus qd custos mulierum regiarum. et accipient mundum mulierem. et cetera ad usus necessaria. et quecumq; inter omnes oculis regis

BLB
BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

placuerit ipsa regnet pueris.
Placuit sermo regi: q[uod] ita ut sug-
Egesserant iussit fieri. **VII.**
rat vir uideus insulsi cui
tate uocabulo mardochaeus filius
iair filii semei filii cis de styrpe
gemini qui translatus fuerat de
buerlin eo tempore quo iechoniam
regem iuda nabuchodonosor rex
babylonis transulerat qui fuit
nunicii filius frater sui edisse que
altero nomine hester uocabatur.
q[uod] utrumque parentem amiserat.

pulchra nimis q[uod] decora facie mor-
tuusq[ue] patre eius ac matre mardo-
cheus sibi eam adoptauit infilium.
Cumq[ue] perebuissest regis imperiu[m]
q[uod] iuxta mandata illius multe vir-
gines pulchres adducerent susam.
q[uod] egeo eunicho tradicerent he-
ster quoq[ue] inter ceteras puellas.
ei tradita est ut seruaretur innu-
mero feminarum. Que placuit ei.
q[uod] inuenit gratiam inconspectu uiu-
it acceleraret mundu[m] muliebre.
q[uod] tradiceret ei partes suas. q[uod] septem
puellas speciosissimas de domo
regis. q[uod] tam ipsam quam peduisse
quas eius ornaret atq[ue] excoleret.

Noluit hester. **VIII.**
indicare p[ro]p[ter]e[m] q[uod] patria
sua. Mardochaeus enim p[re]cepit:
ut de haec re omnino reticeret.

Qui de ambulabat cotidie ante uestibulum domus in qua electe virgi-
nes seruabantur curam agens salu-
tis hester q[uod] scire uolens quid ei
acciderit. Cum autem uenisset tem-
pus singularium p[ro]ordinem puellas
ut intarent ad regem expletis om-
nibus que ad cultum muliebrem pri-
nebant mensis duodecim uertebat.
ita dum taxat ut sex menses oleo un-
guerentur myrtino. q[uod] alius sex qui
busdam pigmentis q[uod] aromatibus
intarentur. Ingredientesq[ue] ad regem
quicquid postulassent adornatum pri-
nens accipiebant. q[uod] ut eis place-
rat composite de tuclino femina-
ru[m]. ad regem cubiculu[m] transiebant.
q[uod] que intrauerat uespere egredie-
batur mane. atq[ue] inde in secundas
edes dudicebantur. que sub manu
sasagahi eunuchi erant. qui con-
cubinus regis p[ro]sidebat nec habe-
bat potestatem ad regem ultra
redeundi. nisi uoluisset rex et
eam uenire iussisset ex nomine.

Electio **I**ntro **II.**
Euolytota
pote p[ro]ordinem instabat
dies. quod hester sua abiahel
frater mardochaei. quam sibi ad
optauerat infilium. intrare de-
bet ad regem. Que non quesit
uit muliebrem cutum. s; que

medox quam p[ro]tulit
ur nequaquam uita uis-
tatur ad regem. sed
altra que melior et
q[uod] hoc nomine quod
est puerum tuari
impum et amete quod
quam minox datur
suis honorem. Placuit
q[uod] p[ri]ncipibus tempore
consilium manuatu[m] q[uod]
flos ad amueris p[ro]mou-
sui ut quod genit[us] audire q[uod]
poterat diuersis linguis q[uod]
de uox principis ac maiori
indomiti fuit. q[uod] hoc per
genit[us] duxit gaudi. **VI.**
Risita genit[us] post p[ro]p[ter]e[m]
abu[m] detinuerat n[on] q[uod]
nam invictus est uitti q[uod]
fuerat ut que parfa sit. Q[uod]
cum p[ro]p[ter]e[m] de mundu[m] q[uod]
cum p[ro]p[ter]e[m] puelle uigueret
spaciose q[uod] mutauit quod
tenui pueris p[ro]p[ter]e[m] p[ro]p[ter]e[m]
speciosas q[uod] uigueret q[uod] addu-
ceret ad ceteras filias et
tradidit indomiti invictu[m] fo-
manu ebria cumque est p[ro]p[ter]e[m]
fuis q[uod] ceteris infirmi regari
q[uod] accipitum uult mulier
q[uod] accipitum uult mulier
cumq[ue] uult oculus regi

cumq; uoluit. egeus eunuchus custos
uirginū. hec ei adornatū dedit. sicut
enim formāsa ualde. & incredibili
pulchritudine omnū oculis grati
osa. & amabilis uidebatur. Duxa
est itaq; ad cubiculum regis asue
ri. mense decimo qui uocatur
thebeth. septimo anno regni eius.
Et amauit eam rex. plusquā om̄is
mulieres. habuitq; grām & mise
ricordiam coram eo sup omnes
mulieres. & posuit diadema reg
ni incapite eius. fecitq; eam regna

ussit rex coniunctū p̄parari p̄ma-
gnificum cunctis principib; et
seruis suis. p̄ coniunctione q̄ nu-
ptiūs hester. Et dedit requiem in
universis p̄incīis. ac dona lar-
gitus est. uixta magnificentiā
principalem. Cumq; q̄ scđo que-
rerent uirgines q̄ congregarent.
mardochaeus manebat ad regis ia-
nuam. necdūq; p̄diderat hester
patriā q̄ populum suū. uixta
mandatū eius. Quicq; d enī ille
p̄cipiebat obseruabat hester. q̄
ita eumeta faciebat. ut eo tempe-
solita erat. quo eam parvulā nu-
triebat. ēo igitur tempore quo
mardochaeus ad regis ianuā mora-
batur. uati sunt bagathan q̄ tha-
res duo eunuchi regi. qui iani

tores erant. q[uod] in p[ro]mo palatii li-
mune p[ro]sidebant. uolueruntq[ue]
insurgere in regem q[uod] occidere evit.
Quod mardocheu[m] non latuit.
Statimq[ue] nuntiauit regine he-
ter. q[uod] illa regi ex nomine mar-
dochei. qui ad se rem detulerat.
Questum est q[uod] inuentu[m]. q[uod] ap-
pensus uterq[ue] eoz impatibulo.
mandatumq[ue] hystoriis. q[uod] anna-
ibus traditum coram rege. iii.

Post hec asuerus rex exaltauit aman filium amadathi qui erat de stirpe agag. q̄ posuit solium eius. sup om̄s principes quos habebat cunctiq; serui regis qui in forib; palatiū uersabantur. flectebant genu q̄ adorabant aman. Sic enim p̄cepit eis imperator. Solus mardocheus non flectebat genu nec adorabat eum. Cui dixerunt regis pueri qui adfores palatiū p̄sidebant. Cur p̄t ceteros non obseruas mandata regis. Cumq; hoc crebrius dicerent et ille nollet audire. nuntiauerunt aman scire cupientes utrum p̄se ueraret insententia. Dixerat enī eis se esse iudeum. Quod cū audiisset aman q̄ experimento p̄basslet quod mardocheus sibi non flecteret genu. nec se adora

ret. iratus est ualde: & pñibili du-
xit. in unū mardocheū mittere:
manus suas. Audierat enim quod
esset gentis iudee: magisq; uolu-
it omnē iudeorū qui erant in reg-
no asueri pñdere nationem.

M ^{L fct 10. 1.}
INSPIRATIO
cui uocabulum est ni-
san anno duodecimo regni asue-
ri missa est sors murnam. que
hebræe dicitur phur. coram a-
man quo die uel quo mense
gens iudeorū deveret interfici.
& exiuit mensis duodecim. qui
uocatur adar. Dixitq; aman regi
asuero. Et populus pñm pñin-
cias regni tui disp̄sus. & a se mu-
tuo separatis. nouis utensil legib;
& ceremoniis. insup & regis scita
contemnens. & optime nosti qd
non expediat regno tuo. ut in
solecat placentiam. Si tibi pla-
cket decerne ut peat. & decem
milia talentorū appendam archa-
riū gāhe tue. Tuit ergo rex anu-
lum quo utebatur de manu sua.
& dedit eum aman filio amada-
tri de pñgenie agag. hosti iu-
deorū. Dixitq; adeum. argentum
qd polliceris tuū sit. de popu-
Vloage qd tibi placet. **11.**
ocati sunt scribē regis.

mense primo misan. tēia decima die
eiusdem mensis. & septum ē ut
iusserrat aman. ad om̄s satrapas re-
gis & iudices pñnciarū. diuersa
rumq; gentiū. ut queq; gens lege-
re poterat & audire. pñrietate
linguarū. ex nomine regis asueri-
li intere signate ipsius anulo.
missi sunt pñciores regis. adu-
niuersas pñncias. ut occiderent
atq; delerent om̄s iudeorū. apue-
ro usq; ad senem. parvulos & mu-
ieres. uno die hoc est tēiodeci-
mo dies mensis duodecimi qui
uocatur adar. & bona eorū diri-
perent. Summa autē epistolarū
hec fuit. ut om̄s pñncies seirent
& pararent se ad pñdiciam diem.
festinabant cursores qui missi
erant. ex parte regis imperiū. Sta-
timq; missis pependit edictum.
rege & aman celebrante conium
um. cunctis iudeis qui murbe
erant flentib; **111.**

Q ue cum audisset mardo-
cheus. scidit uesti-
menta sua. & induitus ē sacco. sp̄x
gens cinerem capiti. & in platea
medie ciuitatis uoce magna cla-
mant. ostendens amaritudinem
animi sui. & hoc euulatu usq; ad
fores palatiū gradiens. Non em̄
erat licetum. induitum sacco. aula

regis intrare. In omnibus; quoque pum
cūs. oppidis. ac locis. adque cru
dele. regis dogma puererat. plan
ctus ingens erat apud iudeos. ie
uniū ululatus & fletus sacerdotum
cinerem multis perstrato utentibus.
Ingressus sunt autem pueri he
ster & eunuchi. nuntiaueritque ei.
Quod audiens consternata est.
& misit uestem ut ablato sacerdotum
indueret eam. quā accipe nolu
it. Acciditque ethac eunuchus. quē
rex ministru ei dederat. p̄cepit
ut ueret admardocheū. & disceret
ab eo cur hoc faceret. Egressusque
athac. uit admardocheū. autē
in platea ciuitatis. ante ottium pala
tii. Qui indicauit ei omnia que ac
ciderant. quomodo p̄misisset
aman. ut inthesauros regis pui
deorū nece uferet argenteum.
exemplarque edici quod pende
bat insulis. dedit ei ut ostende
ret regine. & moneret eam ut in
traret ad regem. & deparetur
eum populo suo. **I**nter. 1.

Rursus uisus est. Sathac.
nuntiauit hester omnia
que mardocheus
dixerat. Que respondit ei. et
iussit ut diceret mardocheo.
Omnes serui regis. & cuncte que
subditione eius sunt puniti.

norunt quod siue vir siue mulier
inuocatus interius atrium regis in
trauerit. absque illa cunctatione
statim int̄ficiatur. nisi forte rex
auream uirgam adeū tetenderit
per signo clementie. atque ita possit
iuuere. Ego igitur quomodo
ad regem uirare potero. que
triginta iam dieb; non sum uoca
ta ad eum. Quod cum audisset
mardocheus. rursus mandauit
hester dicens. Ne putas quod ani
mam tuā tantū liberes. quia in
domo regis ei p̄eumētis iudeus.
Si enim mine silueris. paliam occa
sionem nunc liberabunt iudei. &
tu quod domus patris tui pibitis. si
quis nouit. utrum idcirco ad reg
num ueneris. ut intali tempore
parareris. **II.**

Rursus hester hec mar
docheo uerba mandauit. Vade
& congrega omnes iudeos quos in
suis repetaris. & orate pro me. Non
comedatis & non bibatis tribus
dieb; ac noctibus. & ego cū an
cillis meis similiter ieiunabo. &
tunc ingrediar ad regem contra
legem faciens. inuocata tradiens
me morti & piculo. luit itaque
mardocheus. & fecit omnia que
hester ei mandauerat. Die autē
tercio induita est hester regalib;

et duxit eum ad domum. &
regis puerat. Operatque
postquam multobat habun
dam. Quod postea datur ei
in qua re pribat. Nam
comitū partem quama pe
rcepit. Imperabat. ut respondit
hesther. Precio mea quis sit
qui summi gemitu compre
hendit. qui sagittis pluviū det
et qui portulū. quā in
quā comonem. uenire
et domum quod pīam.

uestimentis. q̄ stetit in atrio domus
regis quod erat interius contra
basilicam regis. At ille sedebat sup
solū suū in consistorio palatiū. con
tra ostiū domus. Cumq; uidisset
asuerus rex reginā stantem. pla
cuit oculus eius. q̄ extendit con
tra eam uirgam aureā quā tene
bat manu. Que accedens oscula
ta est summatem uirge eius. Di
xitq; adeam rex. Quid uis hester
regina? Que est petito tua?
Gtiam si dimidiā regni partem
petieris. dabitur tibi.
ester respondit. **III.**
Si regi placet. obsecro ut uenias
ad me hodie. q̄ aman tecū ad cō
uiū qd̄ parau. Statimq; rex.
vocate inquit etio aman. ut he
ster obediat uoluntati. Uenerit
itaq; rex q̄ aman ad coniuū. qd̄
eis regina parauerat. Dixit q; rex
post quā uinū biberat habun
danter. Quid petis ut detur ti
bi. q̄ p̄qua re postular. Gtiam
si dimidiā partem regni mei pe
tieris. impetrabis. cui respondit
hester. Peticio mea q̄ p̄ces iste
sunt. Si ueni grām inconspec
tu regis. q̄ si regi placet. ut det
mibi quod postulo. q̄ meā im
plete petitionem. ueniat rex
q̄ aman ad coniuū qd̄ parau

eis. q̄ cras regi apertā uoluntatē meā.
Egressus est itaq; aman illo die. let
q̄ alacer. Cumq; uidisset mardochē
um sedentem ante fore palatiū. q̄
non solum n̄ assurrexisse sibi. sed
nec motū quidem de loco sessionis
sue. indignatus est ualde. q̄ dissili
mulata uia. reuersus est indomū
suā. Conuocauit amicos ad se. q̄
hires uxorem suā. q̄ exposuit u
is magnitudinem diuinarū suarū.
filiorūq; turbam. q̄ quanta eū glā
sup om̄s principes q̄ seruos suos
rex eleuasset. **D**OM. I. MEG
S I S O C T O B R I S.
Incipit primus liber Machabe
orum. **I. I.**
Est postquam p̄cessit
alexander philippi
macedo. qui primus regnauit in
grecia. egressus de terra cethim.
dariū regem psarum q̄ medox. con
stituit prelia multa. q̄ omnī ob
tinuit munitiones. q̄ m̄fecit re
ges terre. q̄ p̄transiit usq; ad si
nes terre. q̄ accepit spolia multitu
dinis gentiū. q̄ siluit terra incon
spectu eius. Et congregauit uirtu
tem exercitū fortē nimis. q̄ ex
altatus est. q̄ eleuatum est cor ei.
q̄ obtinuit regiones gentiū. q̄ ty
rannos. q̄ facti sunt iuributū.